Ushqyr oıla! Bіikke samǵa! Álemdi sharla!

Farabı shákirti

№09
ҚЫРКҮЙЕК
2025

@farabishakirti.kz
@farabishakirti.kz
@farabishakirti.kz

МЕКТЕП МҰҒАЛІМДЕРІНЕ, ОҚУШЫЛАРҒА, ОРТА ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫ ОҚЫТУШЫЛАРЫ МЕН БІЛІМ АЛУШЫЛАРЫНА, САЛА МАМАНДАРЫНА, АРДАГЕРЛЕРГЕ, АТА-АНАҒА АРНАЛҒАН РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ТАНЫМДЫҚ ЖУРНАЛ

«Өмеш асуы»
Шығыс Қазақстан облысы, Самар ауданы

Сурет: ЖИ

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың

«ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ДӘУІРІНДЕГІ ҚАЗАҚСТАН: ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕР ЖӘНЕ ОНЫ ТҮБЕГЕЙЛІ ЦИФРЛЫҚ ӨЗГЕРІСТЕР АРҚЫЛЫ ШЕШУ»

атты Қазақстан халқына Жолдауынан

«Жасанды интеллектіні жаппай енгізу және жаппай цифрландыру еліміздің барлық саладағы әлеуетін еселеп арттырады. Біздің стратегиялық бағдарымыздың ең басты қыры осы болуға тиіс.

Әрине, елімізде суперкомпьютердің іске қосылуы – зор жетістік. Бірақ мұны Үкімет те, бүкіл қоғам да Қазақстанды, шын мәнінде, цифрлық мемлекетке айналдыратын жан-жақты және қарқынды жұмыстың бастауы ретінде қабылдауға тиіс.

Осы міндетті тиімді орындау үшін Үкімет цифрландыру ісі мен жасанды интеллектіні дамытуға арналған «Digital Qazaqstan» атты біртұтас тұжырымдамалық құжат әзірлейді. Онда бастамалар мен жобалардың бәрі жалпыұлттық стратегия аясында біріктірілетін болады.

Түптеп келгенде, еліміздің түбегейлі цифрлық жаңғыруын халықтың тұрмыс сапасын жақсартуға бастайтын жол дей аламыз.

Цифрландыру және жасанды интеллект дәуірінде мемлекетіміздің ұлттық стратегиялық мүддесіне сай келетін теңгерімді әрі сындарлы сыртқы саясаты әлеуметтік-экономикалық тұрғыдан орнықты дамуымызға зор ықпал етеді деп сенемін».

08 қыркүйек, 2025 жыл, Ақорда

Farabı shákirti

Мектеп мұғалімдеріне, оқушыларға, орта және жоғары оқу орындары оқытушылары мен білім алушыларына, сала мамандарына, ардагерлерге, ата-анаға арналған Республикалық танымдық журнал

№ 9 (73) қыркүйек 2025

Журнал 2019 жылдың наурыз айынан бастап, айына 1 рет шығады (электронды нұсқа)

Шығарушы және меншік иесі
«MODERN MEDIA ALMATY» ЖШС

Директор-Бас редактор: **Жанастан КУЧУКОВА**
Тілшілер: **Жұлдыз ӘБІЛ,**
Тамила ИБРАГИМОВА
Безендіруші-дизайнер: **Раушан БАҚЫТЖАНҚЫЗЫ**

Редакцияның мекенжайы: 040600, Алматы облысы, Ұзынағаш, Тәуелсіздек, 81.
Тел.: + 7 701 730 9312
E-mail: farabi_shakirti@mail.ru

ТАРАЛЫМЫ – 228 дана.

Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігі "Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінің Ақпарат комитеті" республикалық мемлекеттік мекемесі

Мерзімді баспасөз басылымын, ақпарат агенттігін және желілік басылымды қайта есепке қою туралы КУӘЛІК № KZ28VPY00092839 Астана қ. Берілген күні: 17.05.2024 ж.

Атауы: Республикалық «Farabi shakirti» журналы.
Тілі: қазақ, орыс, ағылшын тілдерінде басылады. Тақырыптық бағыты: Мектеп мұғалімдері мен оқушыларға, орта және жоғары оқу орындары оқытушылары мен білім алушыларына, сала мамандарына, ардагерлерге, ата-анаға арналған Республикалық танымдық журнал.
Таралу аумағы: Қазақстан Республикасы
Алғашқы есепке қою кезіндегі нөмірі мен мерзімі: 17481-Ж 28.01.2019 жыл

Журналдың цифрлық нұсқасы «Farabi shákirti» редакциясында қапталды.

Журнал бетінде жарияланған оқырмандарымыздың көзқарасы мен олардың шығармаларының нақтылығы үшін редакция жауап бермейді.

СЕКІЛДІ ӨШПЕС АЛТЫН, СӨНБЕС МҰРА

ДАНИЯР БАЛА

Данияр отыр, міне, сурет қарап,
Ұшырып әкетердей көңіл қанат.
Қайтсем де туған елге апарам деп,
Бір батыр келе жатыр күнді арқалап.

Данияр сол суретке қарады да,
Қуаныш үйірілді қабағына.
Қызықтап көп отырды күн суретін,
Ұнатты күн көтерген баланы да.

Дүние жарылқанып тұр жасарып,
Үніне кең даланың үн қосалық.
Ұнады енесіне ерген бұзау,
Құлын да құлдилаған қырда шауып.

Ұмытып сыпайылық, парасатты,
Тал түсте қасқыр келіп қойға шапты.
Қасқырдың озбырлығын ұнатпады,
Журналдың Данияр бала бетін жапты.

Тұманбай Молдағалиев

БАЛА

Адамға бала сүю бір қазына,
Секілді өшпес алтын, сөнбес мұра.
Уілдеп күнмен ойнап күлген бөбек.
Өмірдің ұқсамай ма бұлбұлына.

Оралып етегіне былдырлаған
Жүгіріп өзін-өзі құр-құрлаған.
Баланың жат тілі мен қызық даусы,
Естілер ақ күмістей сылдырлаған.

Адамның тек баладан бөлек жаны,
Болмаса бала күні - таң шолпаны.
Ақ маңдай, торсық шеке бал бөбекті!
Бір сүйсе басылмай ма шаршағаны.

Жұмағали Саин

ТОҚТА, БАЛА

Тоқта, бала, шет тілде шүлдірлеме,
Қадірін қашырасың тілдің неге?
Сұңқардай саңқылдауға міндеттісің,
Қарғадай қарқылдама, бұлбұл неме!

Сен туғанда қай тілде іңгәләдің,
Бесік жыры емес пе тыңдағаның,
Ана тілің қазақтың тілі шығар?
Бабаңның шежіресін бір қарағын!

Көкке қарап ұлысаң, зорсың, бала,
Жерге қарап шошқадай қорсылдама!
Қара көзім, көк көз де, қысық көз де,
Ешкімің емес, сенің - көршің ғана!

Ешкімің емес олар енші берген,
Бірақ, бала, тату бол көршілермен!
Қазағыңмен қазақша сөйлесе бер,
Әлдеқашан босадың сен шідерден!
Өзге тілде ойлайсың, ішіп-жейсің,
Бәрі, бәрі болашақ үшін дейсің.
Бұл өлеңді несіне жаздым екен?
Сен бәрібір қазақша түсінбейсің!

Ершат Қайболдин

Сурет: https://kazpravda.kz/

Мемлекет басшысы бокстан Әлем чемпионатының жеңімпаздары мен жүлдегерлерін марапаттау рәсіміне қатысты

Президент Қазақстан ұлттық құрамасының мүшелерін Әлем чемпионатындағы тамаша жеңісімен құттықтап, бұл еліміз үшін тарихи оқиға, халқымыз үшін үлкен қуаныш екенін атап өтті.

Қазақстан 68 мемлекеттің арасынан үздік шығып, бірінші орынға ие болды. Әлемдік бәсекеде Әнұранымыз жеті рет шырқалды, Көк туымыз жеті рет желбіреді. Барша жұртымыз сіздерге тілеулес болды. Әрине, кілең мықтылар жиналған жаһандық аламанда топ жару оңай емес. Бұл жетістік жылдар бойғы табанды еңбекпен, маңдай термен келгені анық. Біздің ұл-қыздарымыз бокстың отанына барып, өздерінің нағыз мықты спортшы екенін дәлелдеді. Санжар Тәшкенбай және Махмұд Сабырхан әлемнің екі дүркін чемпионы атанды. Төрехан Сабырхан мен Айбек Оралбайдың ерекше өнеріне жаһан жұрты тәнті болды. Боксшы қыздарымыз әлемдік жарыста шеберліктің озық үлгісін көрсетті. Алуа Балқыбекова, Аида Әбікеева және Наталья Богданова алтын медаль алып, жеңіс тұғырына көтерілді. Назым Қызайбай шаршы алаңға бірінші болып шығып, елімізге ақжолтай жүлде әкелді. Виктория Графеева және Елдана Тәліпова қола медаль жеңіп алды. Мен баршаңызға шынайы ризашылығымды білдіремін. Қайрат Сәтжанов, Елдос Сайдалин бастаған бапкерлерге және басқа да мамандарға зор алғыс айтамын, – деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Мемлекет басшысы Туризм және спорт министрлігі мен Ұлттық Олимпиада комитеті көп жұмыс атқарғанына тоқталып, Қазақстан Бокс федерациясының еңбегін ерекше атап өтті.

Біз үшін жекпе-жек спортының орны қашанда бөлек. Соның ішінде әйгілі Шоқыр Бөлтекұлы негізін қалаған қазақ боксының өз тарихы бар. Өткен ғасырдың ортасынан бері көптеген спортшымыз әлемді мойындатты. Тәуелсіздік кезеңінде аға буынның даңқты жолы үзілген жоқ. Жазғы олимпиада ойындарынан ел қоржынына түскен 15 алтынның жетеуі – боксшыларға тиесілі. Бұл сабақтастық болашақта лайықты жалғасын табады деп сенеміз. Оған барлық мүмкіндік бар, – деді Президент.

Қасым-Жомарт Тоқаев елімізде жастардың спортпен шұғылдануына жағдай жасалғанын,

инфрақұрылымды жақсартуға баса мән беріліп жатқанын айтты.

Балаларға арналған жаттығу залдары, үйірмелер ашылуда. Ауылдық жерлерде заманға сай спорт кешендері бой көтеруде. Менің тапсырмаммен биыл Ұлттық спорт университеті ашылады. Боксты дамытуға арналған нақты шаралар қолға алынып жатыр. Жалпы, біздің еліміздің бокстағы әлеуеті орасан зор. Мұны әлемдік спорт қауымдастығы да мойындайды. Спортшыларымыз – өте дарынды, әлем чемпиондары аз емес. Сондықтан мемлекет боксқа басымдық беріп, оны ұдайы назарда ұстайды. Осы бағыттағы жұмыс жүйелі түрде жүргізілуге тиіс. Біз боксты ұлттық спорт деңгейіне көтеруіміз керек. Бұл – өте маңызды міндет, – деді Мемлекет басшысы.

Президенттің айтуынша, World Boxing аясында алғаш рет өткен Әлем чемпионатындағы нәтиже – Ұлттық құраманың бірлескен жұмысының жемісі. Боксшылар, бапкерлер, менеджерлер, спорт дәрігерлері мен басшылар бірігіп, бүгінгі жетістікке жетті.

– Сондықтан жеңіс тұғырынан көрінген спортшылармен қатар, бұл айтулы жеңіске үлес қосқан әрбір азаматты құрметтеуіміз керек. Бокстағы жоғары бәсекелестікті, сондай-ақ оны дамытудың заманауи үдерістері пайда болғанын ескере отырып, Ұлттық құраманы даярлауға кәсіби мамандарды тартып, озық инновациялық шешімдерді белсенді енгізу қажет, – деді Мемлекет басшысы.

Қасым-Жомарт Тоқаев даңқты спортшы Геннадий Головкинге боксты Олимпиада ойындарының бағдарламасына қайтаруға атсалысқаны үшін ризашылығын білдірді.

Әлемдік сайыста ел намысын қорғау – зор мәртебе әрі үлкен жауапкершілік. Сіздердің жеңістеріңіз жастардың спортқа деген құлшынысын арттырады. Спортшыларымыз ұлт саулығын жақсартуға үлес қосып жатыр деп айтуға болады. Чемпион болу – ел мерейін асыру деген сөз. Спортшылардың даңқы – барша халықтың даңқы. Олардың мәртебесі – бүкіл мемлекеттің мәртебесі. Сондықтан біз спортшыларымыздың әр жетістігін мақтан тұтуымыз керек. Бір ел болып, чемпиондарымызды ұлықтап, олардың еңбегін жоғары бағалап, қоғамда жан-жақты дәріптеуіміз қажет. Мұның бәрі спортты насихаттап, саламатты қоғам құру үшін өте маңызды. Мемлекет сіздерді әрдайым қолдайды, – деді Президент.

Мемлекет басшысы әлемге әйгілі спортшы болу үлкен жауапкершілік жүктейтініне, жастардың чемпиондарға қарап бой түзейтініне назар аударды. Сондықтан сөзбен, іспен, күнделікті мінез-құлық, жүріс-тұрыспен, әдеп-дағдымен көпке үлгі болу өте маңызды деп атады.

Жастарды отаншыл, еңбекқор, білімпаз, тәртіпті, жинақы, ұйымшыл, жаңашыр болуға баулу керек. Мен сіздерді чемпион деген атқа лайық еліміздің мықты спортшылары деп есептеймін. Жалпы, үлкен спортта биікке көтерілу оңай емес екені белгілі. Ал сол биікте қалу – одан да қиын жұмыс. Сондықтан жеткен жетістікке масайрап, босаңсуға болмайды. Алдымызда тұрған үлкен белес – Лос-Анджелестегі жаһандық дода. Олимпиаданың жеңіс тұғырына шығу – әр спортшының арманы. Бүкіл Қазақстан халқы сіздерге сенеді, үміт артады. Ел сенімін ақтау үшін қазірден бастап дайындыққа кірісу керек. Мен Ұлттық құраманың осы жеңісін Олимп шыңына бастайтын маңызды қадам деп санаймын, – деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

https://akorda.kz

Мемлекет басшысы Шахмат үйіне барды

2025 жылғы 16 қыркүйек
Ақмола облысы, Көкшетау қаласы

Президент Қасым-Жомарт Тоқаев Ақмола облысына жұмыс сапары аясында Көкшетау қаласындағы Шахмат үйін аралап көрді.

Қопа көлінің жағасында орналасқан ғимарат бұрын Президент резиденциясы болған. Мемлекет басшысының тапсырмасымен аталған нысан балалардың игілігіне беріліп, былтыр желтоқсан айында Шахмат үйі ретінде есігін айқара ашты.

Бүгінде арнаулы орталықта оқу-жаттығу жиындары, гроссмейстерлердің шеберлік сағаттары ұйымдастырылып тұрады. Спортшылар беделді бәсекелер алдында осы жерде дайындығын пысықтайды.

Қазақстан шахмат федерациясының президенті Тимур Турловтың айтуынша, көрікті табиғат аясындағы бірегей кешенде спортшылардың өз шеберлігін алаңсыз шыңдауына қолайлы жағдай жасалған. Соңғы жылдары шахмат «медаль көп әкелетін» спорт түріне айналды. Былтыр отандық

спортшылар халықаралық жарыстардан 160 медаль жеңіп алған болатын.

Қасым-Жомарт Тоқаев жас спортшылармен және ұлттық құрама мүшелерімен әңгімелесу барысында мемлекет шахматты дамытуға, сондай-ақ балалар мен жастар арасында насихаттауға ерекше мән беретінін атап өтті.

Президент аталған ойын стратегиялық тұрғыдан ойлауға машықтандыратынын, тәртіпті күшейтіп, төзімділік пен жауапкершілікке үйрететінін айтты.

Бұдан кейін Мемлекет басшысы жас шахматшылармен суретке түсіп, шахмат тақтасына естелік жазба қалдырды.

https://www.akorda.kz/

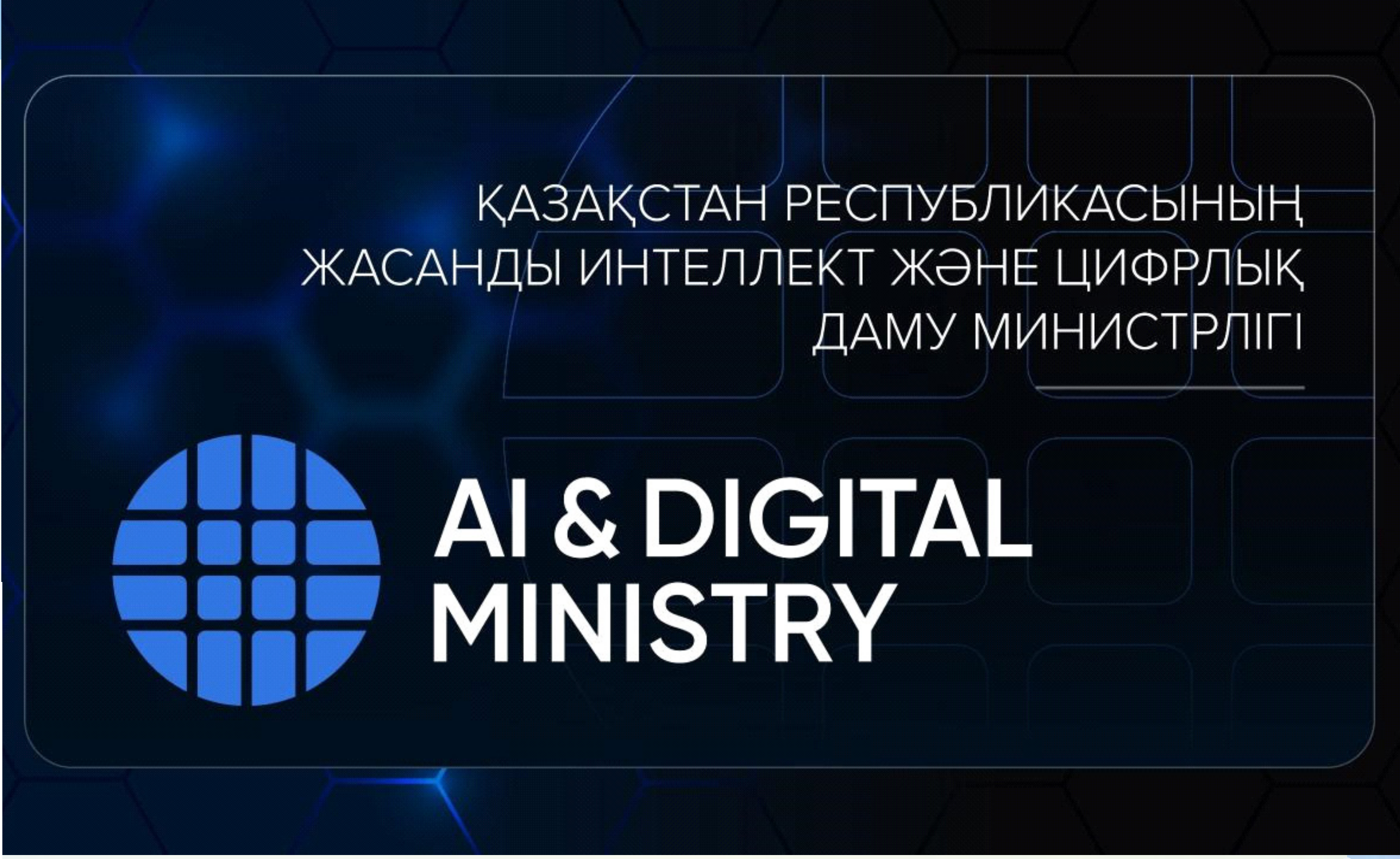

Жасанды интеллект және цифрлық даму министрлігі жаңа логотипін таныстырды. Логотип Қазақстанның жоғары технологиялық әрі тұрақты цифрлық экожүйесін құруға бағытталған стратегиялық бағытын бейнелейді.

Шеңбер – ұлттық мәдениет пен біріктің негізі саналатын шаңырақты, сондай-ақ әлемдік масштаб пен планетаны білдіреді. Осылайша Қазақстанның әлемге ашықтығын айқындайды.

Шеңбер ішіндегі шаршы – ұлттық AI-инфрақұрылымының өзегін құрайтын микрочип пен суперкомпьютерлік жүйелерді білдіреді.

Тор – цифрлық матрицаны еске салады. Мұндағы әрбір ұяшық жалпы қозғалыстың: мемлекет, бизнес, ғылым мен қоғамның элементі.

Логотип түстері – дәстүр сабақтастығы мен болашаққа ұмтылысты бейнелейді.

Жаңа белгі жоғары технологиялар мен ұлттық құндылықтардың символикасын біріктіре отырып, Министрліктің (ЖИ және цифрландыруды тұрақты даму мен ортақ өркендеудің қозғаушы күші ету) миссиясын айқын көрсетеді.

Қазақстанда жасанды интеллект министрлігі құрылды. Енді Цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігі қайта ұйымдастырылып, оның атауы: «Жасанды интеллект және цифрлық даму министрлігі» болып өзгертілді. Мемлекеттік басқару жүйесін жетілдіру аясында Президент жаңа Жарлыққа қол қойған болатын.

Жасанды интеллект және цифрлық даму министрлігінің ресми парақшасынан алынды.

Жұлдыз Сүлейменова Оқу-ағарту министрі болып тағайындалды

Мемлекет басшысының Жарлығымен Жұлдыз Досбергенқызы Сүлейменова Қазақстан Республикасының Оқу-ағарту министрі болып тағайындалды. Бұл туралы Ақорданың баспасөз қызметі хабарлады.

Жұлдыз Сүлейменова - Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің VII және VIII шақырылымдарының депутаты, PhD докторы, Әлеуметтік-мәдени даму комитетінің мүшесі, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Президенті жанындағы Ұлттық құрылтайдың мүшесі.

Парламенттік қызметі аясында Жұлдыз Сүлейменова халықты әлеуметтік қорғау, білім беру және ғылым жүйесін дамыту, сондай-ақ әйелдердің құқықтарын қорғау мәселелерімен айналысты. Ол мемлекеттік органдардың жұмысындағы ашықтықты арттыруға және азаматтық қоғамның басқару шешімдерін қабылдау үдерісіне қатысуын күшейтуге бағытталған «Қоғамдық бақылау туралы» Қазақстан Республикасы Заңының жобасын әзірлеу және талқылау жөніндегі жұмыс тобына жетекшілік еткен.

Сонымен қатар Жұлдыз Сүлейменова әйелдердің құқықтарын қорғау туралы заңның авторы болып саналады. Мәжіліс қабырғасында ол осыған қатысты жұмыс тобына жетекшілік еткен. Бұл заң әйелдерді қолдауға бағытталған кешенді шараларды және олардың құқықтық қорғалуын күшейтуді, оның ішінде тұрмыстық зорлық-зомбылық үшін жауапкершілікті қатаңдатуды көздейді.

Жұлдыз Сүлейменова Қазақстан Республикасы Президенті жанындағы Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі ұлттық комиссия құрамына кіреді. Сондай-ақ ол «AMANAT» партиясы фракциясы жетекшісінің орынбасары және партияның Әйелдер қанатының тең төрағасы қызметін атқарады.

Өз қызметінде ол әсіресе ауылдық аймақтарда әйелдердің білім мен ғылымға қол жеткізу мүмкіндігін кеңейту мәселелеріне ерекше назар аударады.

2000-2004 жж. - әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің (ҚазҰУ) Тарих факультеті, «Тарих» мамандығы бойынша бакалавриат;

2006-2008 жж. - әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Философия және саясаттану факультеті, «Мәдениеттану» мамандығы бойынша докторантура;

2008-2011 жж. ҚазҰУ докторантурасын «Философия және саясаттану» мамандығы бойынша бітірді. 2012 жылы «Мәдениеттану» мамандығы бойынша PhD дәрежесін алды.

2021 жылдың 15 қаңтарынан 2023 жылдың 19 қаңтарына дейін — «Нұр Отан» партиясының партиялық тізімі бойынша сайланған Қазақстан Парламенті Мәжілісінің VII сайланым депутаты, әлеуметтік-мәдени даму комитетінің мүшесі, «Нұр Отан» партиясы фракциясының мүшесі. 2022 жылдың маусым айында Қазақстан Республикасы Президентінің қарамағындағы Ұлттық Құрылтайға мүше болды.

2023 жылдың 29 наурызынан бастап – «Аманат» партиясының партиялық тізімі бойынша сайланған Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің VIII сайланым депутаты болды.

https://akorda.kz/

АБАЙ ҚАРАСӨЗДЕРІНДЕГІ ПУБЛИЦИСТИКАЛЫҚ ОЙ-ПІКІРЛЕР

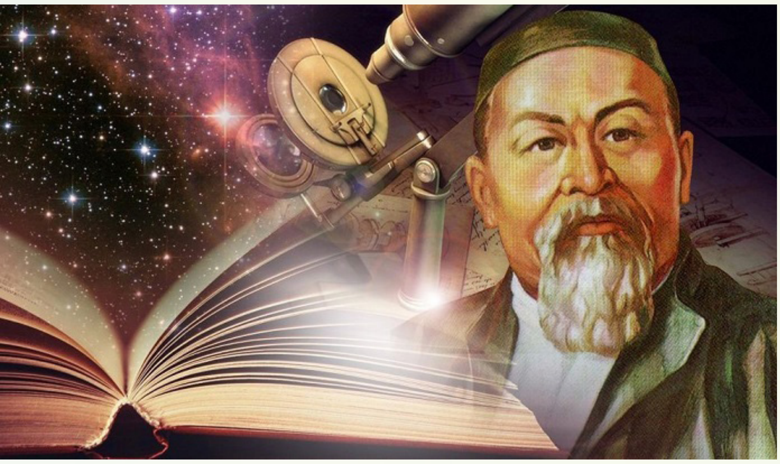

Абай Құнанбайұлы ақындық шығармаларында қазақ халқының әлеуметтік, қоғамдық, моральдық мәселелерін арқау етіп 45 қарасөзін жазған. Абай Құнанбайұлы өзінің қара сөздерінде шығарманың көркемдігіне ғана назар аударып коймай, оның жеткізер ойының тереңдігіне, логикалық мәніне де көңіл бөлген.

Сөйтіп көркемдік шеберлігі мен ғылыми зерделігі арқылы көркемдік сана мен философиялық сананы ұштастырған. Абай Құнанбайұлының қара сөздеріндегі гуманистік, ағартушылық, әлеуметтік ойлары дін туралы пікірлерімен бірігіп, тұтас бір қазақ халқының философиялық концепциясын құрайды. Ұлы ақынның қарасөздері – қазақ әдебиеті мен мәдениетінің асыл қазынасы. Бұл шығармаларында ақын тек қана көркем ой айтып қоймай, халықты тәрбиелеу, қоғамдық сананы ояту, елдің даму бағытын көрсету мақсатын да көздеді. Сол себепті қарасөздерінде публицистикалық пікірлер айқын байқалады.

Абайдың публицистикалық ерекшелігі – өмірдігі құбылыстарды шынайы талдап, халыққа тікелей үн қатуында. Мысалы, Оныншы сөзінде ол қазақ халқының еріншектік пен жалқаулыққа бейімдігін сынаған. Еңбек етпей, мал таппай ел болудың мүмкін еместігін дәлелдеген. Тек мал тауып жүре берудің де қате екенін атқан, тапқан малды жыйнай бермей білімге жұмса деген. «Хош, сүйтіп жүріп-ақ мал таптың, байыдың. Сол малды сарып қылып, ғылым табу керек». Бұл – публицистикаға тән әлеуметтік мәселені көтеру әрі оны шешудің жолын көрсету.

«Он жетінші сөзінде» - Абай адам бойындағы қайрат, ақыл, жүрек үш қасиетті салыстыра отырып, олардың бір адамдағы үйлесімі арқылы ғана адам толық кемелдікке жететінін түсіндіреді. Егер олар ала болса жүрек билейді, егер тату болса табанының топырағын көзге сүртерлік қасиетті адам болады. Мұндағы ой-толғам тек философиялық емес, публицистикалық сипаты да басым, себебі ол халықты жақсы жаққа өзгеруіне арналып, қоғамдық өмірді жақсартуға бағытталған.

Сондай-ақ Абай Құнанбайұлының «Қырық үшінші қарасөзінде» - жан мен тәнді салыстырады, яғни сол екеуінің арасында болып жатқан нәрселерді айтады. Жан қуатының үш жағын көрсетеді: 1) жігер мен сергектік «… болмаса, көп білуге көп оқу онды пайда бермейді». 2) заттардың бір-біріне тартатын ұқсастық күшін білуге құштарлық. 3) «жүректі мақтаншақтық, пайдакүнемдік, жеңілдік, салғырттықпен кірлетіп алсаң, жүректің айнасы бұзылады» деп, білудің және оны тұрақты дамытудың негізі осы үш ғылымның бастауы қуат көзі деп қарастырады. Сөзінде ақын білім мен ғылымға шақырып, «Ғылымсыз өмірдің мәні жоқ» деген тұжырым жасайды. Бұл – замана талабына жауап берген публицистикалық үндеу. Абайдың жастарды оқу-білімге шақыруы қоғамды ілгерілетуге бағытталған әлеуметтік ой-пікірлердің көрінісі.

Абай карасөздеріндегі публицистикадық ой – оның қазақ халқын ояту, ағартушылыққа жетелеу миссиясымен тығыз байланысты. Ол елдің болашағын ғылым мен еңбекке негіздеп, әділетті қоғам орнатуды армандаған. Адамның күні білімділігіне байланысты болатынын о бастан білген Қорытындылай келе, Абайдың қарасөздері – көркем әдебиет пен публицистиканың тоғысқан тұғыры. Ондағы әлеуметтік ойлар бүгінгі күнге дейін өзекті болып, қоғамға бағыт-бағдар беретін рухани бағдаршам қызметін атқарып келеді.

ТӨЛЕУХАНОВА Нұрдана,
ҚазҰУ-дың 1-курс студенті,
Ғылыми жетекші: ф.ғ.к.,
доцент Р.С.ЖАҚСЫЛЫҚБАЕВА
Сурет: https://egemen.kz

Ұлттың ардақтысы хәкім Абай

24 қыркүйек күні республикалық «Kitap time – 2025» кітап фестивалі аясында Тастұмсық ауылдық кітапханасы және Олег Кошевой атындағы жалпы білім беретін білім мекемесінің ұйымдастыруымен «Ұлттың ардақтысы хәкім Абай» атты әдеби-танымдық сағат ұйымдастырылды.

Әдеби - танымдық сағат қадірлі аға буын өкілдері Абайдың әндерін шырқаумен басталды. Жас оқырмандар Абай жырларын жатқа оқып, қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі Асия Паизова «Абай және қазақ әдебиеті» атты жасанды интелект арқылы жасалған видеосын көпшілікке ұсынды.

«Абай - ұлттың рухы, Абай - әдебиеттің күре тамыры» атты ой-толғам жазу жұмысы, «Абай өлеңдері және ұлттық поэзия» атты сұрақ-жауап, «Абайдың тау тұлғасын таниық» атты интелектуалды ойын өткізілді.

Кітапханашылар «Даналықтың басы - кітаптан, қазақ руханияты Абайдан нәр алады» тақырыбындағы кітап көрмесіне библиографиялық шолу жасап өтті.

Іс-шара соңында, оқырмандар бір-біріне «Абайдың қара сөздері» атты кітапты сыйға тартты.

ТОПАНБАЙ Мейірхан Мейрамбекұлы,
Түлкібас аудандық орталықтандырылған кітапханалар жүйесіне қарасты Тастұмсық ауылдық кітапханасының кітапханашысы,
Ф.ғ.к.аға оқытушы Кайырбекова Ұ. С.
Ә. Куатбеков атындағы Халықтар достығы университетінің "қазақ тілі мен әдебиеті" білім бағдарламасының магистранты

ШӘКІРТТЕРГЕ БІЛІМ БЕРУДЕ ӘЛЕМ НАРЫҒЫНДАҒЫ ДЕҢГЕЙГЕ ЖЕТЕЛЕУ

ТОҚАЕВ Қасым-Жомарт Кемелұлы,
Қазақстан Республикасының Президенті:

«Цифрлық технологиялар жаһандық еңбек нарығын жылдам өзгертіп жатыр. Әлемде жасанды интеллектімен жұмыс істеудің қыр-сырын білетін мамандарға деген сұраныс артып келеді.

Алайда жасанды интеллектімен жұмыс істеу құзіретін қалыптастыру әлдеқайда ерте жастан, яғни мектеп қабырғасынан қолға алынуға тиіс.

Осыған орай бірқатар бастаманы жүзеге асырған жөн. Ең алдымен, мектеп оқушыларына арналған жасанды интеллект негіздері туралы бағдарлама және оқу материалдарын әзірлеу қажет.

Ұстаздардың жасанды интеллект технологиясын меңгеру дағдысын да қалыптастыру керек болады».

(«Жасанды интеллект дәуіріндегі Қазақстан: өзекті мәселелер және оны түбегейлі цифрлық өзгерістер арқылы шешу» атты Қазақстан халқына Жолдауынан. 2025 жыл, 8 қыркүйек)

Мемлекет басшысының биылғы жылғы 8 - қыркүйектегі Жолдауында әлемдік деңгейдегі мамандардың қажет екенін қадап айтты. Бұл тапсырманы ұстаз қауымы жүрегіне жылы қабылдап, бала оқытудағы мол тәжірибесі, өнегесі мен жаңашылдығымен жауап беру керектігін сезінді. Солардың қатарында Абай атындағы Республикалық мамандандырылған дарынды балаларға арналған қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқытатын орта мектеп- интернатында қазақ тілі мен әдебиеті пәнінен сабақ беріп келе жатқан мен де жаңашыл ұстаз тапсырмасын қолдап отырмын. Абай атындағы Қазақ Ұлттық университетін - (Абай атындағы Еңбек Қызыл Ту орденді мемлекеттік педагогикалық университетінің филология факультетін) 1984 -1988 жылдары бітіріп, алғашқы ұстаздық баспалдағымды 1988 жылы Алматы облысы, Жамбыл ауданы, Жангелдин атындағы орта мектептің қазақ тілі мен әдебиеті пәндерінің мұғалімі болып бастадым. 2008 жылдан Абай атындағы Республикалық мамандандырылған дарынды балаларға арналған қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқытатын орта мектеп- интернатында қазақ тілі мен әдебиеті пәндерінің мұғалімімін.

Мектепте сабақ беріп келе жатқаныма 40 жылға жуық уақыт бедерінде үнемі әлемдік және республикамызға танымал білім беру мен тәрбиедегі тәжірибесі кеңінен таралған ұлағатты ұстаздар өнегесінен үйреніп, үлгісінен үлгі алып келемін. Өзім де кейінгі жылдары жылдар бойы білім саласында жинаған тәжірибемді жас ұстаздарға үйретуден жалыққан емеспін. Ғылыми-педагогикалық қызмет бойынша әдістемелік құралдар жазып, тарату ісі де - ұстаздық тәжірибемнің бір қыры. Атап айтқанда «Liberal Arts» қағидалары негізінде креативті оқыту» оқу-әдістемелік құралын шығардым. «Данышпан тұлғаның даналық ойлары» - жинағының құрастырушылардың бірімін. Ж.Аймауытов және «Сатылай кешенді оқыту технологиясы» атты Халықаралық САММИТ мінберінен баяндама жасадым. Аса көрнекті мемлекет және қоғам қайраткері Дінмұхамед Қонав туралы «Данышпан тұлғаның даналық ойлары», ғалым Асқар Жұбанов оқулары – ІІІ (тұрақты ғылыит тіл танымдық алаңы) жинағына тәжірибелік мақалаларым енді.

Отан соғысының ардагері, майдангер қаламгер, детектив жанрының негізін салушы Кемел Тоқаевтың 100 жылдығына арналған «Кемел Тоқаев және ұлттық әдебиеттегі детектив жанры» атты ғылыми – теориялық конференцияға оқушыларыммен бірге қатыстым. Жаңашылдықты қалай меңгерудегі шәкірт жетістігімен бөлісу. Бұл ретте «Үздік авторлық бағдарлама» бойынша сертификат, Алғыс хаттар мен дипломға ие бодым.

Республикалық ғылыми жобалар мен сайыстардан 2024 жылы жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық олимпиадада Мұзтар Еңлік 3 дәрежелі диплом иеленсе, халықаралық XXV "Абай оқуларында" Жаныбекқызы Кәусар ІІ-дәрежелі дипломмен марапатталды. ҰБТ қорытындысы бойынша оқушыларым 133 пен 108 аралығында балға ие болып, мектепте 11 жыл алған білімін дәлелдей алды.

Мектеп түлектерінен Хомутсов Василий ҚазҰПУ – дің грант иегері. Асқар Дамир - Сүлеймен Демирел атындағы университеті, Балдан Қамарсұлу Қ.Жұбанов атындағы АӨУ, Иосова Айсұлу, Талғат Нұрсұлтан - әл-Фараби атындағы ҚазҰУ, Тұрған Нұрбану, Мүсірәлі Жанбота - Қазақ қыздар Ұлттық университетінде қазақ тілі мен әдебиеті пәнін таңдап, ұстаздық етуге бел байлап, жоғары білім алуда.

ТАЙГАРИНА Гульмира Кадрбековна,
Абай атындағы РММИ қазақ тілі мен әдебиеті пәндерінің жоғары санатты мұғалімі. Педагог-шебер
ҚР ОАМ «Ы.Алтынсарин» төсбелгісінің иегері.
ҚР ӘМ Республикалық «Жас дарын» орталығының «Педагогика саласының үздік қызметкері».
«Қазақстан Республикасының білім беру ісінің құрметті қызметкері

Ауыл қарттары

Дүниеге келер бір рет,
Дария-кеуде,
Тау-мүсін,
Құрыштан құйған құдірет –
Қарттарым, аман-саумысың?

Өздерің болсаң жанында,
Ел іші жомарт,
Еңселі,
Дән иісі жүрген қанында
Даламның бір-бір бөлшегі.

Арада жылдар жөңкіліп,
Алыстап кеттім біртіндеп,
Айта алмай ауыз толтырып
«Ассалаумағалейкүм!» – деп.

Өзге бір менде жоқ тілек,
Өздерің көзбен баққаным,
Жайлы жер іздеп кетті деп,
Жазғыра көрме, қарттарым.

Ердім бір сиқыр қаламға,
Шығардым белге жыр көшін.
Болғам жоқ алаң,
Даламда,
Әулие қарттар жүргесін.

Жанды ғой бағы даланың,
Сендерге қуат, дем берсін.
Киесі де оның сендерсің,
Иесі де оның сендерсің.

Алдында жүрші көзімнің,
Асылым, алтын қазынам.
Ауыра қалсам, өзіңнің,
Пейіліңмен-ақ жазылам.

Сағынтып талай жыр туар,
Оралар әлі-ақ сан жыршы.
Даламның иісі бұрқырап,
Қарттарым, аман-сау жүрші!

Сағи Жиенбаев

Шежірелі қартың болса

Шежірелі қартың болса,
Қағазға жазған хатың деген,
Қарттың сөзі кітапқа жақын деген.
Жер ортада өлмесін атың деген,
Ер ортада өлмесін қатының деген.
Жігіттің алған жары жақсы болса,
Иманыңнан басқадан жақын деген.
Жігіттің алған жары жаман болса,
Қаншық иттей тақымдар кәпір деген.
Ата-бабаң үлгісі,
Қазылған қара жолмен тең.
Ағайының көп болса,
Ұлұғ әскер қолмен тең.
Жігіттің алған жары жақсы болса,
Жұмақтағы хормен тең,
Егер де жаман болса
Мына маңдайға біткен сормен тең.
Уа, жігіттер,
Әйел алсаң қарап ал, ақылдысын,
Ол сенің ақыреттік жақын кісің.
Келген мейманыңды және туғаныңды
Бірдей тәрбиелеп,
Ол және ұмытпасын хақтың ісін.

Шал Құлекеұлы

Мен қарапайым қарттарды сүйем

Мен қарапайым қарттарды сүйем,
Не деген керім еді!
Не біледі осы жұрт, не біледі?!
Бабалардың баласы - қариялар
Сиреп бара жатқандай көрінеді.
Сақалыңнан айналдым, қарт-бабалар,
Ұрпағыңа не айтасың артта қалар?
О, тірі шежірелер, қалдырыңдар,
Қанеки, нелерің бар салтқа жарар?
Қанеки, нелерің бар, Аталарым?
Ұрпағыңа ұран қып апарамын.

Сенімдеріңді ақтаймын, ақтаймын да,
Сендердің мұрагерің атанамын.
Осылай деп қарттардан қалап келем,
Өнеге, өсиетін санап көрем.
Санап көрем... тоймаймын... сұранамын,
Себебі мен де бір күн жауап берем.
Қарттар бізді тастайды-ау, күйінемін,
Ой, өмір-ай, неғылған қиын едің!?
Сондықтан да садақ боп иілемін,
Сауыт болам, тек қана киіне біл...

Мұқағали Мақатаев

Қарияларға бата

Түндерің тыныш болсын,
үйлеріңе ырыс толсын!
Келіндерің есті болсын,
ұлдарың сесті болсын.
Балаларың қуаныш әкелсін,
немерелер жұбаныш әкелсін.
Орындарың төр болсын,
дастарқандарың мол болсын!
Қатарларың көп болсын,
уайым-қайғы жоқ болсын.
Жастардың қазасын көрмеңдер,
зұлымдардың жаласын көрмеңдер!
Еліңде бірлік болсын,
жарасты тірлік болсын!
Әумин!

Фариза Оңғарсынова

Қариям

Үлкендік деген,
Кісілікке бастайтын жол,
Үлкендік деген,
Асып та таспайтын жол.
Құлақ ас қарттың сөзіне,
Жаралған өмір сазынан.
Аманат етер өзіңе,
Қария қартың қазынаң.
Дариясына қарап,
Арындары асқандар бар.
Қариясына қарап,
Қарыны ашқандар бар.
Аман болсаң алдан жетіп,
Қариялық та келер ғой.
Балам болсаң арман етіп,
Қартая білу өнер ғой.

Шөмішбай Сариев

Қарттарым

Қарт қазынам, елдегі қырандарым,
Ұрпағыңа жазылар ұрандарың.
Өнегелі сөз айтсаң, өрлей түсіп,
Немғұрайлы ісіңе қуанбадым.

Отбасыңмен, отаның самғау үшін,
Керек сенің жүйелі жан дауысың.
Тайқып жүрген орнынан қарттарым көп,
Абаданға, игізіп ар-намысын!

Өзін тудым, мінезін таппағанбыз,
-дейді көп қарт, ең оңай, жаттап аңыз.
Ниетпенен, о, бастан еңбек болса,
…рахатын көресің, шақта нағыз!

Қаймықпаса, ұл-қызың қаһарыңнан,
Әже батыр, не тәйір ата қыран?
Ұрпақ қисық, жол жүрсе сен айыпты,
Көргенінен, себебі татады дәм!

Абыройлы қарттарым, бақ шынарым,
Білем бұлақ, лай суды жатсынарын.
Босағасы, беделдің берік болсын!
Шаңыраққа, шындықтың жақ шырағын.

Гүлсім Сатыбалды

https://www.zharar.com/
Сурет: https://www.youtube.com/

ҰЗАҚ БАҒАЕВ МҰРАСЫ - МӘҢГІ ӨНЕГЕ

Әр халықтың тарихында елге елеулі еңбек еткен, өзінің білімі мен қабілетін халық игілігіне арнаған тұлғалар болады. Солардың бірі-көрнекті мемлекет қайраткері, білікті журналист, халқының адал перзенті Ұзақ Бағаев.

Бүгінде Алматы облысы, Кеген ауданы, Алғабас ауылында орналасқан орта мектеп Ұ.Бағаевтың есімімен аталып, білім ошағында кішігірім естеліктері сақталған шағын мұражай бар. Бұл шағын мұражай-атамыздың игі істерін дәріптеудің алтын көпірі іспетті.

Ұзақ Бағаев 1930 жылы Кеген ауданы, Алғабас ауылында дүниеге келген. Алғашқы сауатын ауылдық бастауыш мектептен ашып, кейіннен Жалағаш қазақ орта мектебін үздік аяқтап, сол жылы С.М.Киров атындағы Қазақ мемлекеттік университетінің журналистика факультетіне оқуға түскен. 1952 жылы оқуын тәмамдап, еңбек жолын «Социалистік Қазақстан» газетінен бастаған. 1962 жылы «Ленин жолы» газетінің редакторы, 1968 жылы Талдықорған облыстық «Октябрь Туы» газетінің, 1969 жылдан бастап өмірінің соңына дейін Республикалық «Социалистік Қазақстан» газетінің бас редакторы болған. Сонымен қатар, Қазақстан Коммунистік партиясы орталық комитетінің мүшесі, КОКП журналистер одағы басқармасының мүшесі болып сайланып, елдің саяси-әлеуметтік өмірінде де айрықша рөл атқарды.

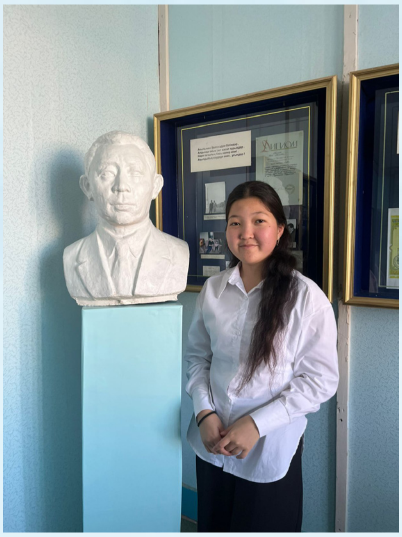

Ұзақ Бағаевтың ерен еңбегі мемлекет тарапынан да жоғары бағаланды. Ол «Еңбек Қызыл Ту», «Құрмет белгісі» ордендерімен марапатталған.

Аз ғұмырында халыққа қалтқысыз қызмет етіп, қаламын да, қайратын да туған еліне арнаған абзал азаматтың өмірі кейінгі ұрпақ үшін өшпес өнеге болып қала бермек.

Мектептегі шағын мұражайда Бағаевтың өмір жолы мен қызметін айғақтайтын құнды деректер, фотосуреттер, құжаттар, баспасөз материалдары мен жеке заттары қойылған. Бұл мұражай оқушыларға тек тарихи мәлімет беріп қана қоймай, оларды адалдыққа, еңбексүйгіштікке тәрбиелейді.

Мектеп мұражайының тағы бір ерекшелігі – ол ауыл тарихымен де ұштасып жатыр. Себебі Ұзақ Бағаевтың есімі – Алғабас ауылының ғана емес, күллі елдің мақтанышы. Оның есімін иеленген мектеп пен ондағы мұражай – туған жердің киелі мекенге айналуына, жас ұрпақтың өз ауылынан шыққан ірі тұлғаға қарап бой түзеуіне зор ықпал етеді.

Ұзақ Бағаев атындағы мектеп мұражайы – тек өткенді танытатын орын ғана емес, болашаққа жол сілтейтін рухани қазына. Мұнда ұрпақ пен тарихтың арасын жалғайтын құндылықтар жатыр. Сол себепті бұл мұражайдың әрбір жәдігері – жас ұрпақ үшін баға жетпес қазына, ал Ұзақ Бағаевтың өнегелі өмір жолы – адалдық пен табандылықтың, білім мен еңбектің мәңгілік үлгісі.

Айзат БАҚБЕРГЕН,
Ұ. Бағаев атындағы орта мектептің
11- сынып оқушысы,
Жетекшісі: Акчабарова Аяжан Маратқызы
Алматы облысы, Кеген ауданы, Алғабас ауылы

«ЖАЗУЫМДЫ ТҰРАДЫ ЫЛҒИ КҮН ОҚЫП»

Қазақстан Жазушылар кітапханасында ақын, Қазақстан Жазушылар Одағының мүшесі, Қазақстан Республикасының Мәдениет қайраткері Сәулеш Шәтенованың «ЖАЗУЫМДЫ ТҰРАДЫ ЫЛҒИ КҮН ОҚЫП» атты кітабының таныстырылымы өтті.

Іс-шараға қаламгерлер, ақынның студенттік достары мен жастар сонымен қатар ақын шығармашылығының шынайы оқырмандары қатысты.

Іс-шараны жүргізген модератор ақын, Қазақстан Жазушылар одағының хатшысы, ф.ғ.д, профессор Бауыржан Жақып кеш иесінің шығармашылығына қысқаша тоқталып, ақжарма тілегін арнады.

Кітаптың тұсаукесер салтанатында филология ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан ҒА академигі, Қазақстан Жазушылар Одағының хатшысы Қансейіт Әбдезұлы, жазушы, драматург, аудармашы, Ғ.Сыланов атындағы сыйлықтың иегері, «Жұлдыз» журналының жауапты хатшысы Нұрлан Қами және студенттік достары ақын тақырыбының ауқымды, тілі шұрайлы, көптеген мәселелерді өлеңдеріне қосқанынын айта келе, жаңа кітапқа құтты болсын айтысып, иығына шапан жапты.

Шара барысында ақын Сәулеш Шәтенова өзінің өлеңдерінен үзінділер оқыды. Дәстүрлі әнші Ідірбай Байбақты домбырада халық әндерін орындап, Алматы қаржы-экономикалық колледжінің студенттері автордың өлеңдерін оқып, күмбірлете күй, бишілер биден өнер көрсетті. Кітапхана жетекшісі М. М. Мұхаммедова алғыс айтып, кітапхана атынан имидждік сыйлық табыстады.

Атыраулық құрбыларын кейбір курстасы әл-Фараби атындағы ҚазМҰУ-нің журналистика факультетін бітіргеннен кейін, қырық жылға жуық уақыттан соң кездесіп отырғанын айтқан Мейрамбек Шілдебаев, Қызылордадан арнайы келді.

Ақын курстасымен бас қосқан журналистер бір мәре-сәре болып, студенттік өмірге барып қайтты.

@meirambektembayev
@library.almaty

Тағдыр тәлкегін жеңген тұлға – Дәмеш Ермекова - Жүргенова

Қазақ тарихында тағдырдың сан қилы сынағына төтеп беріп, қайсарлығымен, адалдығымен, еліне сіңірген еңбегімен өшпес із қалдырған ару аналар аз емес. Солардың қатарында есімі ерекше аталатындардың бірі – дәрігерлік мамандығын халық игілігіне арнап, қоғам ісіне белсене араласқан, Қазақ КСР-інің еңбек сіңірген дәрігері атанған Дәмеш Әмірханқызы Ермекова. Ол – халқымыздың көрнекті мемлекет қайраткері Темірбек Жүргеновтің жұбайы ғана емес, сонымен бірге өз заманының білімді, парасатты, қайраткер әйелдерінің алдыңғы шебінде болған тұлға.

Дәмеш Ермекова 1905 жылы Қарағанды облысы Ақтоғай ауданының Беріктас өңірінде дүниеге келді. Жастайынан білімге құштар болып өскен ол әуелі Қарқаралыдағы мектепте, кейін Семейдегі медициналық гимназияда оқыды. Бұл оқу орындары сол кезеңде қазақ қыздары үшін үлкен жетістік саналатын. Әкесінің туған інісі, «Алаш» қозғалысының қайраткері, математик-ғалым Әлімхан Ермековтің қолдауымен Ташкенттегі Орта Азия мемлекеттік университетінің медицина факультетіне түсіп, 1929 жылы үздік тәмамдады.

Дәмеш Ермекованың сол кездегі таңдауы тек өзінің тағдыры үшін емес, қазақ қоғамы үшін де маңызды қадам еді. Өйткені XX ғасырдың алғашқы ширегінде жоғары білім алған қазақ қыздарының қатары санаулы болатын. Ол сол буынның алдыңғы легінде болып, жаңа дәуірдегі білімді, кәсіби әйелдің бейнесін қалыптастырды. Университет қабырғасында жүргенде ол медицина ғылымының әр саласына ден қойып, қоғамдық жұмыстарға да белсенді араласты. Жас ғалым ретінде лекциялар тыңдап қана қоймай, қыз-келіншектердің білімін жетілдіруге бағытталған бастамаларға қолдау білдірді. Кейінгі жылдары Дәмештің табандылығы мен еңбекқорлығы оны қазақ әйелдерінің арасынан шыққан алғашқы дәрігерлердің бірі ретінде тарихта қалдырды.

1926 жылы Дәмеш Ермекова қазақ мәдениеті мен ағарту ісінің көрнекті қайраткері, болашақ Қазақстан халық ағарту комиссары Темірбек Жүргеновке тұрмысқа шықты. Бұл некелік одақ қос әулеттің де мерейін өсіріп қана қойған жоқ, қазақ зиялыларының бас қосқан үлкен шаңырағына айналды. Жас отбасы алғашқы жылдары Ташкентте ғұмыр кешіп, бір жағынан ғылым-білім жолында еңбек етсе, екінші жағынан қоғамдық істерге белсене араласты. Дәмештің жан-жары Темірбек сол кезде мәдениет, өнер, білім саласында елдің болашағы үшін табанды қызмет атқарып жүрген қайраткер еді. Ерлі-зайыпты екеуі бір-бірін қолдап, ортақ мұрат жолында демеу болды. 1929 жылы шаңырақ көтергеннен кейін дүниеге ұлдары Шоратай келді. Өкінішке қарай, сәбилері үш жасқа толғанда шетінеп, бұл отбасының жүрегінде өшпес жара қалдырды. Алайда тағдырдың осындай сынағына мойымай, Дәмеш пен Темірбек өзге туыстарына қамкор болып, балаларды бауырына басты. Жақындарының жетім қалған перзенттерін асырап, оларға ата-аналық мейірімін төкті. Бұл олардың кеңпейілділігін, үлкен жүректілігін айқындады. Сол жылдары Жүргеновтер отбасы

Ташкенттегі қазақ зиялылары жиналатын рухани ордалардың бірі болды.

Бақытты отбасының берекесін 1937 жылдың зұлматы бұзды. Қуғын-сүргіннің қара дауылы әуелі Темірбек Жүргеновті шарпыды. Оған «халық жауы» деген жала жабылып, 1937 жылы атылды. Артынша-ақ Дәмеш Ермекова да «халық жауының әйелі» деген айыппен тұтқындалды. Осылайша бір әулеттің тағдыры талайлы нәубеттің құрбанына айналды. Дәмеш 1938–1946 жылдары Қарағандыдағы Карлаг пен Ақмола маңындағы «Алжир» лагерінде жазықсыз азап шекті. Оның тағдыры ауыр сынақтарға толы болды. Диссертациясын аяқтай алмады, ғылымға қосар үлесі орта жолдан үзілді, ана болу бақытынан да айрылды. Дегенмен, асыл армандары жойылғанымен, жүрегіндегі мейірім мен кәсібіне деген адалдығы сөнген жоқ. Лагерьде ол дәрігерлік мамандығынан қол үзбей, сырқат әйелдерге жәрдем көрсетті, босанған аналарға қолдау жасап, талай жанның өмірін сақтап қалды. Қатал тәртіп, ауыр еңбек, күнделікті жоқшылық пен қорлыққа қарамастан, Дәмештің қайсарлығы мен төзімі өзгелерге үлгі болды. Ол лагерьдегі әйелдерге рухани тірек болып, «қайтсек те тірі қалу керек» деген сенімді жүректеріне ұялата білді.

1946 жылы сталиндік зобалаң жылдарынан кейін Алматыға оралған Дәмеш Ермекова дәрігерлік мамандығына қайта оралып, денсаулық сақтау саласында қажырлы еңбек ете бастады. Әуелгі жылдары ол Алматыдағы дәрігерлер институтында жұмыс істесе, кейін Қарағанды қаласына қоныс аударып, туберкулез ауруханасында көп жылдар бойы науқастарға шипа берді. Қиындық көрген тағдырын артқа тастап, бар күш-жігерін халықтың денсаулығын жақсартуға арнады.

Дәмештің табандылығы тек медицина саласымен шектелген жоқ. Ол өзінің сүйікті жары, көрнекті мемлекет қайраткері Темірбек Жүргеновтің есімін ақтап шығу үшін күресті. 1950-жылдардың басынан бастап КСРО Бас прокуратурасына, түрлі мемлекеттік мекемелерге үздіксіз хат жазып, әділдікті талап етті. Оның бұл күресі он жылдан астам уақытқа созылды. Ақыры қажырлы еңбегі ақталып, 1957 жылы КСРО Жоғарғы Сотының шешімімен Темірбек Жүргенов толық ақталды. Бұл жаңалық Дәмештің ғана емес, тұтас қазақ зиялылары мен халқының рухын көтерген үлкен тарихи оқиға болды.

1956–1973 жылдары ол Алматы мемлекеттік медициналық институтында ұстаздық етіп, мыңдаған жас дәрігердің кәсіби білімін жетілдіруге атсалысты. Тәжірибелі маман ретінде студенттеріне тек медициналық білім беріп қана қоймай, қиындыққа мойымайтын қайсарлықты, адалдықты, адамгершілікті де үйретті. Оның шәкірттері кейін Қазақстанның түкпір-түкпірінде денсаулық сақтау саласының білікті маманына айналды. Өз мамандығына адалдығы мен қоғамға сіңірген еңбегі ескеріліп, 1966 жылы Дәмеш Ермековаға «Қазақ КСР-інің еңбек сіңірген дәрігері» атағы берілді. Бұл оның қайсарлығының, үздіксіз еңбегінің, ел алдындағы зор қызметінің әділ бағасы еді.

Дәмеш Ермекова 1990 жылы өмірден өтті. Артында адалдықпен өрілген, қайсарлықпен шыңдалған ғұмыр жолын қалдырды. Оның есімі кейінгі ұрпаққа тағдырдың қандай сынағына да мойымай, шындық үшін күрескен, әділдік жолында қайтпаған қайраткер әйелдің символы ретінде қалды. Оның ғұмыр жолы – қазақ әйелінің төзімі мен қайсарлығының, еліне деген адалдығы мен сүйіспеншілігінің айқын дәлелі.

Автор: Ернұр ІЗІМ,
https://e-history.kz/

Қазақстанда алғаш рет «ұлттық» мәртебеге ие мектептің негізі қаланды. Бұл мәртебеге ие болған – қазақ руханиятының алтын бесігіне айналған, талай дарынды шәкірттің қанатын қатайтқан білім ордасы – Абай атындағы Республикалық мамандандырылған дарынды балаларға арналған қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқытатын орта мектеп-интернаты. Мектеп-интернат бүгінде еліміздің ертеңіне жарқын болашақ сыйлайтындай үміт артар құрметке ие болмақ.

МЕКТЕБІМНІҢ МЕРЕЙІ ҮСТЕМ БОЛСЫН!

2024 жылдың 13 қарашасы – осы мектеп тарихындағы жаңа белеске айналған күн. Дәл осы күні «Ұлттық Абай мектебінің» іргетасын қалау рәсімі өтті. Салтанатты шараға мектеп түлегі, ҚР Парламент Сенатының төрағасы Мәулен Әшімбаев және Оқу-ағарту министрі Ғани Бектайұлы қатысып, білім ордасының болашақ бағыт-бағдарын айқындап берді.

Абай РММИ – елімізде қазақ тілі мен әдебиетін тереңдетіп оқытатын бірегей мектеп-интернат. Оның тарихы 1957 жылдан бастау алады. 2003 жылы Үкімет қаулысымен білім ордасы «Республикалық мамандандырылған дарынды балаларға арналған қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқытатын орта мектеп-интернаты» атағын иеленіп, ал 2006 жылы ресми түрде Абай есімі берілді. Осы кезден бастап мектеп қазақ тілі мен әдебиетін тереңдете оқытатын бағытқа көшті. Қазіргі таңда біз білім алып отырған мекеме оқушылардың дамуына, заманауи тенденцияларды меңгеруіне жағдай жасап, түрлі бағыттарда жұмыс жүргізілуде. Мектеп қабырғасында оқушылар тек сапалы білім алып қана қоймай, өз қабілеттерін жан-жақты дамытады. Бұған дәлел – мектеп ішінде тұрақты түрде жұмыс істейтін түрлі ұйымдар мен үйірмелер. Мәселен, ой ұшқырлығын ұштайтын «Infact» дебат клубы, сөз өнерін дәріптейтін «Dilmar» шешендік өнер клубы, заманауи технологияларды меңгертетін «Antares» робототехника клубы әр салада оқушылардың биіктен көрінуіне жол ашып отыр.

Өнер саласына да ерекше көңіл бөлініп, Абай атындағы ҚазҰПУ-мен бірге ұйымдастырылған жас таланттарды актерлік шеберлікке баулитын «Шаңырақ» ұйымы өз жұмысын жүргізуде. Ұйымда оқушылардың сахналық мәдениетін қалыптастырып қана қоймай, олардың ішкі әлемін байытып, шығармашылық қиялын қанаттандыруда.

Сонымен қатар, мектебімізде жыл сайын ауқымды жарыстар ұйымдастырылып отырады. Айта кетсек, қазақ тілі мен әдебиетінен «Абайтану» олимпиадасы, жас ақындар арасындағы дәстүрлі «Мен жастарға сенемін!» республикалық оқушылар айтысы және «Ділмар» республикалық шешендік өнер байқауы секілді сайыстар мектебіміздің ғана емес, республика көлеміндегі оқушылардың ұлттық құндылықтарды бойына сіңіріп, шығармашылық әлеуетін арттыруға ықпал етіп келеді. Абай мектебінен елін мен жерін сүйген, отаншыл біршама азаматтар түлеп ұшты. Атап айтқанда, белгілі кәсіпкер, «Tas Group» компаниясының жетекшісі Дулат Тастекей, «Assyltas» қоғамдық қорының директоры Рауан Оқас, кино әлемінің жұлдызы режиссер Думан Еркімбек, қазақ радиосының диктор-журналисі Гүлмира Нәлібай, «Егемен Қазақстан» газетінің тілшісі Айнаш Есали, ҚР Ұлттық Қауіпсіздік Комитеті генерал-лейтенанты Әділ Шаяхметов, журналист Саламат Омаш, «Алашұлы» тобының әншісі Мақсат Рахмет және тағы басқа беделі бес жұртқа мәлім түлектеріміз – үлгі аларлықтай тұлғалар. Мұндай азаматтар Қазақстанның ғана емес, шетелдің де төрінде жүріп, қазақтың абыройын асқақтатуда. Мектебіміздің түлектері қандай маман иесі болмасын қазақ тілінің мәртебесін бәрінен биік қойып, ұлттық және тарихи құндылықтар мен қазақы танымды жоғары бағалайды.

Абай ұлттық мектебі қазақ тілінің мерейін қорғап, оны дамытуды ғана емес, ұлттық тәрбиенің қайнар бұлағын сақтап қалуды мақсат етеді. Бұл мектеп – ұлтын сүйген, болашаққа ұлттық мүддені арқалап бара жатқан азаматтарды тәрбиелейтін қара шаңырақ.

Мен осы мектептің шәкірті ретінде оның әрі қарай да дамытынына, қазақ руханиятының ұлы ордасы болып қала беретініне сенімім мол. Ұлттық мектептің шәкірттері ел келешегінің тізгінін ұстаса екен деп тілеймін!

ШАЙДАРБЕКОВА Айғаным,
АБАЙ РММИ
11 «В» сынып оқушысы

TikTok әлеуеті адам өміріне қалай әсер етуде?

Қазіргі заманда әлеуметтік желілердің қоғамға ықпалы айтарлықтай артып келеді. Солардың ішінде ерекше қарқынмен дамып, бүкіләлемдік құбылысқа айналғандарының бірі – TikTok платформасы. Бүгінде бұл желіні тек жастар ғана емес, бүлдіршін балалардан бастап, қарт адамдарға дейін кеңінен пайдаланып отыр.

2017 жылдың 9 қарашасында қытайлық ByteDance компаниясы «Musical.ly» әлеуметтік желісін сатып алып, 2018 жылдың 2 тамызында оны ресми түрде «TikTok» атауымен бекітті. Сол уақыттан бері аталған платформа әлемнің 150-ден астам елінде таралып, 500 миллионнан астам қолданушыны қамтыды. TikTok-тың кең ауқымды аудиторияны өзіне тартып, қызықтыра білуі – оның бірегей алгоритмдері мен тұтынушы талғамына бейімделген контентінде. Осы тұрғыдан алғанда, басты зерттеу нысаны болып отырған сұрақ – «TikTok әлеуеті әлеуметтік әлемге қалай әсер етуде?».

Адам өміріндегі ең құнды қазына – уақыт. Алайда қолданушылардың шамамен 80 пайызы осы қазынаны құнсыз бейнероликтерге сарп етуде. Олардың қатарында – мән-мағынасыз қалжың, орынсыз күлкіге құрылған қысқа видеолар, боғауыз сөздер мен еш пайдасы жоқ өсек-өтірікке толы контент бар. Мұндай жағдай адамдардың жеке дамуына да, өзгелерге пайдасына да үлес қоспайды. Қарапайым өмірде бір істі аяқтап, нақты жетістікке жету әлдеқайда құнды екені сөзсіз.

Сонымен бірге, TikTok-тың жағымды қырлары да жоқ емес. Ең алдымен, бұл – даму алаңы. Қазіргі таңда жас тиктокерлер аудиториясын баурап, миллиондаған оқырман жинап отыр. Мұндағы табыстың кілті – тактика. Қолданушылар ұзақ әрі қызықсыз видеолар өтпейтінін жақсы түсінеді, сондықтан қысқа форматтағы би, ән, пайдалы ақпараттар мен шығармашылық контентке басымдық береді. Осы арқылы олар өзін дамытып қана қоймай, табыс табуға да мүмкіндік алуда.

Жалпы, кез келген әлеуметтік желінің өзіне тән жағымды және жағымсыз жақтары бар. TikTok та соның бірі. Ең бастысы – оны пайдалану әр адамның жеке таңдауына байланысты. Қоғам уақытты босқа өткізуге де, пайдалы мақсатқа жұмсауға да бейім.

Сол себепті TikTok-ты тиімді қолдана білсек, ол жастардың даму алаңына, шығармашылықтың жаңа кеңістігіне айнала алады. Болашақта өз әлеуетін дұрыс бағытта пайдалана білген жастарымыздың көп боларына сенім мол!

АХМЕТЖАН Балнұр,
Алматы қаласы,
Абай атындағы РММИ
11-сынып оқушысы.

Жетекшісі:
Жансая Санатқызы,

Сурет: https://share.google/eOHNbZ7xXaMFnCVQx

Қазақстанда сталкинг туралы заң қабылданды

Қазақстанда Қылмыстық кодекске сталкинг ұғымы енгізілді. Енді адамды аңдып, қорқытатындар 50 тәулікке қамалады, - деп жазады Qazaqstan Media.

Біреу жүйелі түрде маза бермей телефон соқса, есік аңдып, әлеуметтік желіде ұдайы бақыласа, сталкинг саналады. Мұның ішіне қорқытып-үркіту, қоқан-лоқы көрсету секілді психологиялық қысым да бар.

Сталкингті тек ерге тән деп тану дұрыс болмас, дегенмен жәбір көргеннің көбі - әйел. Еуропалық гендерлік институтының мәліметіне сүйенсек, әрбір оныншы әйел сталкингке ұшырайды.

Бұрын сталкингті отбасылық кикілжің, тұрмыстық түсініспеушілік деп қабылдап келдік. Заңнамада «сталкинг» деген тармақ та, түсінік те болмады.

Тіпті құқықтық анықтама берілген жоқ. Қылмыстық кодекске сталкингке қатысты әрекеттерді біріктіретін 115-1-бап енгізілді. Ол мынаны қамтиды:

*Адамның еркінен тыс байланыс орнату;

*Зорлық-зомбылықпен ұштаспайтын, алайда елеулі зиян келтірген әрекет;

*Адамның ізіне түсу;

*Адамды қудалау 115-1-баппен жазаланады.

Құқық қорғаушылардың сөзінше, егер сталкинг жайлы күдік пайда болса, алдымен оны дәлелдейтін айғақ жинаған жөн. Оған екеуара сөйлескен әңгіме, әлеуметтік желідегі жазба, хат алмасу, бейнежазба секілді фактілер кіреді.

https://qaz-media.kz/

Жаңаөзен қаласының аумағы кеңейтілді

Қазақстан үкіметінің 2025 жылғы 15 қыркүйектегі қаулысымен Маңғыстау облысындағы Жаңаөзен қаласының шекарасы өзгертілді, деп хабарлайды Zakon.kz.

Құжатқа сәйкес, Маңғыстау облыстық мәслихатының 28 ақпандағы шешімі мен облыс әкімдігінің 19 ақпандағы қаулысы негізінде Қарақия ауданынан жалпы көлемі 112 988,2 гектар жер қала аумағына қосылды.

Қарақия ауданына кіретін бірқатар аумақтар Жаңаөзенге берілді:

* Құрық, Құланды, Болашақ ауылдары;
* Бопай елді мекені;
* теміржол және автокөлік көлігіне арналған жерлер;
* резервтік жерлер.

Нәтижесінде қаланың жалпы аумағы 164 604,5 гектарға жетті. Қаулы 2025 жылғы 29 қыркүйектен бастап күшіне енеді.

Айта кетейік, қала 1964 жылы құрылған. 1968 жылы атауы "Новый Узень" болып өзгертілген, ал 1993 жылғы 7 қазанда Жаңаөзен деп қайта аталды. Қалада мұнай-газ саласын қамтамасыз ететін бірнеше ірі кәсіпорын жұмыс істейді. Қазіргі таңда халық саны шамамен 150 мың адамды құрайды.

Айгерим Тарина,
https://kaz.zakon.kz/

Жаңаөзен – Қазақстанның батыс бөлігінде орналасқан мұнайлы қала

Бұл елдің мұнай-газ өндірісі үшін маңызды орталықтарының бірі болып саналады. Қала өзінің өндірістік әлеуетімен ғана емес, сонымен қатар тарихымен, мәдениетімен және табиғи ерекшеліктерімен де қызықты.

Жаңаөзен Маңғыстау облысында Каспий теңізінің жағалауынан алыс емес, шөлді аймақта орналасқан. Климаттық жағдайы құрғақ әрі ыстық болып келеді.

Жаңаөзеннің экономикалық дамуы мұнай өндірісімен тығыз байланысты. Қаланың негізгі кәсіпорындарының бірі – «Өзенмұнайгаз» компаниясы. Бұл компания өңірдегі негізгі жұмыс берушілердің бірі болып табылады.

Жаңаөзен – Қазақстандағы ең жылдам дамып келе жатқан қалалардың бірі. Соңғы жылдары жаңа тұрғын үйлер, мектептер, балабақшалар мен әлеуметтік нысандар салынуда.

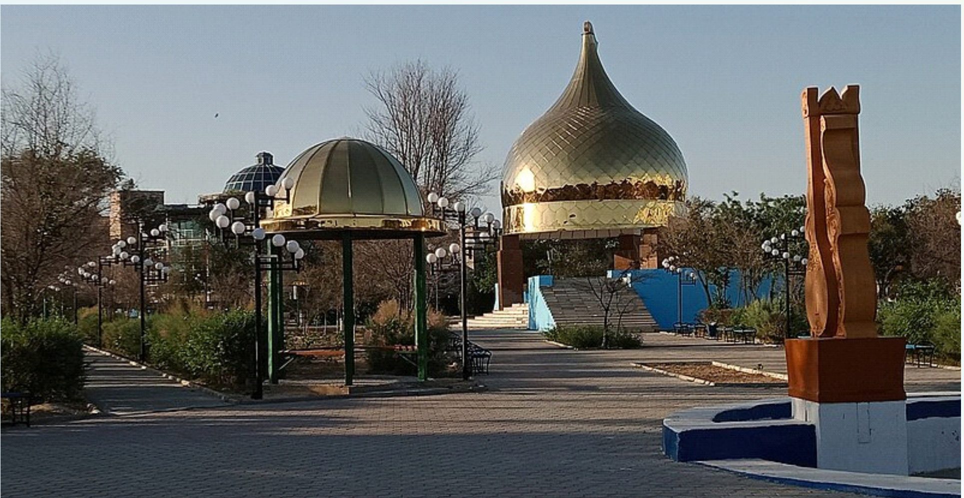

Жаңаөзенде туризм айтарлықтай дамымағанымен, оған жақын аймақтарда табиғи және тарихи көрнекі орындар бар. Олардың қатарына Тамшалы шатқалы, Шерқала тауы және Бозжыра сияқты көрікті жерлер кіреді.

https://kk.wikipedia.org

Әлемдегі ең үлкен

БАЙКАЛ КӨЛІ, 31500 КМ²

Ресейдегі Байкал көлі - жер көлемімен өлшенетін ең үлкен көл. 1632 метрден астам тереңдікке сүңгіген бұл әлемдегі ең терең әрі, көне көл болып табылады.

КАСПИЙ ТЕҢІЗІ, 371000 КМ²

Еуразия құрлығының орталығында, мұхиттардан алыста, оқшау жатқан тұйық су алабы. Дүние жүзіндегі ең ірі тұйық су айдыны, Теңіз атауы осы маңда сонау 30 ғасыр бұрын өмір сүрген Каспий тайпасының атауымен аталып келеді. Каспий теңізіне 130-дан астам өзен құяды.

МИЧИГАН КӨЛІ, 58000 КМ²

«Ұлы су» дегенді білдіретін Мичиган көлі - Солтүстік Американың бес Ұлы көлінің бірі. Көлемі бойынша ол екінші, ал ауданы бойынша үшінші орында.

ҰЛЫ ҚҰЛ КӨЛІ, 27000 КМ²

Ұлы құл көлі - Канаданың солтүстік-батыс аумағындағы екінші үлкен көл, Тереңдігі 600 метрден асатын бұл Солтүстік Америкадағы ең терең көл. Ұзындығы 480 км және ені 160 км созылған.

ГУРОН КӨЛІ, 59600 КМ²

Макинак бұғазымен Мичиган көліне қосылған Гурон көлі әлемдегі 4-ші көл болып табылады. Ол сондай-ақ Солтүстік Американың бес Ұлы көлінің аумағы бойынша екінші, ал көлемі бойынша үшінші орында.

көлді білесіз бе?

ЫСТЫҚ КӨЛ 704 М²

Бұл қырғыз жерінде орналасқан альпі көлі. Бұл су қоймасының суы тұзды, оның максималды тереңдігі 704 метр, ал көлдің орташа тереңдігі үш жүз метрден асады. Тұзды судың арқасында Ыстықкөл ең қатал қыста да қатпайды. Көлмен байланысты өте қызықты аңыздар.

Археологтардың айтуынша, бірнеше мыңжылдықтар бұрын көл орнында өте дамыған ежелгі өркениет орналасқан. Ыстықкөлден бірде-бір өзен ағып кетпейді.

Дереккөздері:https://blog.maq.kz/
Суреттер:https://kk.healthy-food-near-me.com/top-10-largest-lakes-in-the-world/

ВИКТОРИЯ КӨЛІ, 68870 КМ²

Африканың Ұлы көлдерінің бірі - Виктория көлі. Танзания, Уганда және Кения мемлекеттерінің аймақтарында орналасқан ең үлкен тропикалық және аудан бойынша екінші үлкен тұщы көл.

СУПЕРИОР КӨЛІ, 82100 КМ²

Супериор көлі - жер беті бойынша әлемдегі ең үлкен тұщы көл, көлемі бойынша үшінші, Солтүстік Американың Ұлы көлдерінің ішіндегі ең үлкен, ең терең және суық көл. Бұл сондай-ақ АҚШ-тың Миннесота, Висконсин және Мичиган штаттарымен шекаралас Канаданың ең үлкен көлі.

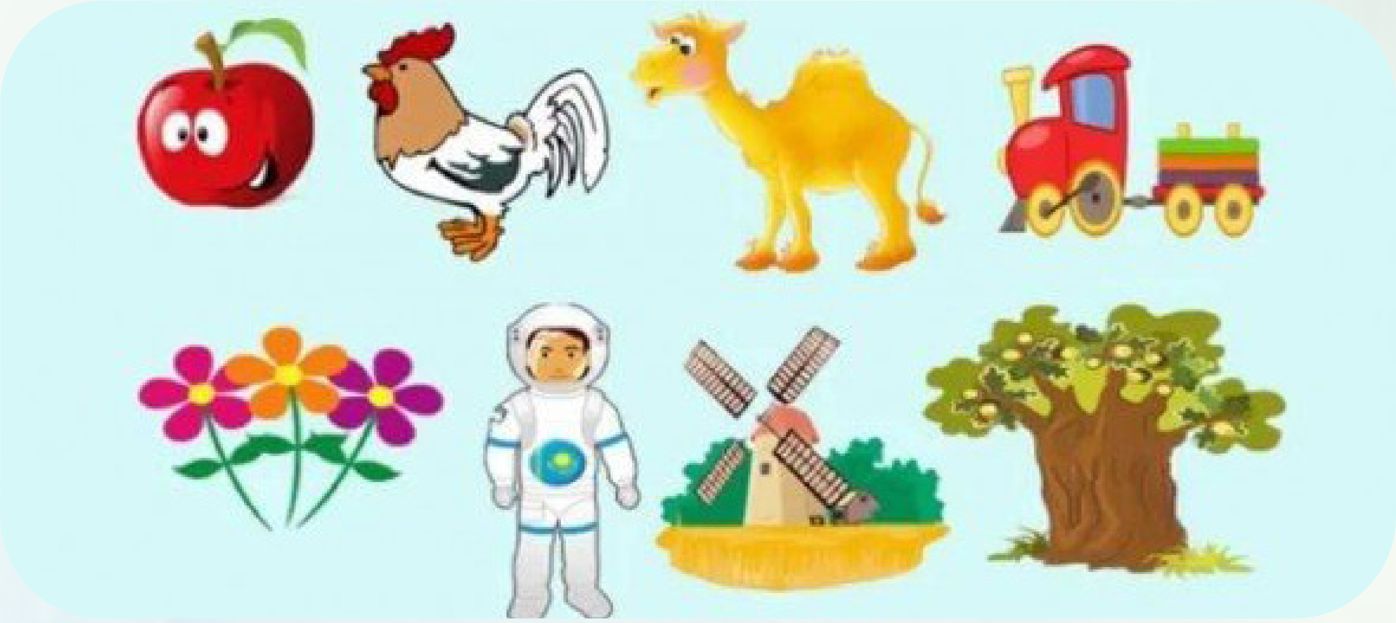

ТІЛ ДАМЫТУҒА АРНАЛҒАН ЖАҢЫЛТПАШ

Абалақ-сабалағы шыққан
Арланды абалатпасаңдаршы,
Абалаған арланға
Абат бақты аралатпасаңдаршы.

***

Ақылсынған ақылшы ма,
Астамсымай нақыл ұсынған
Ақсақал ақылшы ма?

***

Ала-ала алашалар,
Тамаша олар,
Оған кім таласа алар?
Алашаларды
Таба алса, алар.

***

Аршабек арша деп шыршаны,
Шыршабек шырша деп аршаны.
Шатасты күлдіріп баршаны,
Шырша деп, арша деп шаршады.

***

Бағдамшы, мына бағана
Бағанағы бағана ма?
– Бағда маған ұнамаған
Бағанағыдай бағана.

***

Балдыр балғын құрақтан бағалырақ па,
Балғын құрақ балдырдан бағалырақ па?

***

Ғылымпаз ғылымсыз жаңалық аша ала ма?
Ғылымсыз ғылымпаз даналық аша ала ма?

***

Жабағы жүні
Жабағыланған жабағыны,
Жабайландырмай-ақ
Жабуласа қайтеді?

***

Жағалтай жадағай,
Жағалауды жағалап ұшты.
Жолақ-жолақ жағал құс,
Жарлауытты сағалап ұшты.

***

Зерттеуші зертханада зеріккен бе?
Зеректігін зейінділікпен зерделей алмай,
Зердесіздікке салынып, желіккен бе?

***

Көлеңкесі көлбеңдеген,
Көк теректі көлеңкелегендер
Көрмепті ебелекті ербеңдеген.

Дереккөзі: https://stan.kz;
Сурет: https://www.zharar.com/kz

Farabi shákirti

@farabishakirti.kz
@farabishakirti.kz
@farabishakirti.kz

МЕКТЕП МҰҒАЛІМДЕРІНЕ, ОҚУШЫЛАРҒА, ОРТА ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫ ОҚЫТУШЫЛАРЫ МЕН БІЛІМ АЛУШЫЛАРЫНА, САЛА МАМАНДАРЫНА, АРДАГЕРЛЕРГЕ, АТА-АНАҒА АРНАЛҒАН РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ТАНЫМДЫҚ ЖУРНАЛ

Музыкальный вечер, посвященный Народному артисту Кайрату Байбосынову, прошел в Астане

26 сентября 2025 года в Государственной концертной организации «Қазақконцерт» имени Розы Баглановой состоялся музыкальный вечер, посвященный 75-летию Народного артиста Казахстана Кайрата Байбосынова.

В концертной программе прозвучали народные песни и авторские произведения из репертуара певца. Зрителям представили творческий путь артиста, отмеченный верностью национальной традиции и глубоким уважением к казахской песенной культуре. Яркие моменты из жизни юбиляра были представлены в формате мюзикла.

Имя Кайрата Байбосынова связано с целой эпохой в истории отечественной музыки. Он возродил и вернул слушателю редкие, почти забытые народные песни, сделав их частью современной сцены. Артист представил национальное искусство за рубежом в США, Японии, Германии, Франции, Испании, Италии, Турции, Китае, Сингапуре и других странах, где казахское искусство было принято с особым интересом и теплом.

В концерте приняли участие ученики и современники юбиляра, в числе которых Народные артисты Казахстана и Кыргызстана, Заслуженные деятели культуры и Лауреаты молодежных премий.

Пресс-служба Министерства культуры и информации РК

Казахстан усиливает международное образование:

В Туркестане открылся ведущий университет Кореи

В Туркестане состоялось торжественное открытие университета «Woosong University Kazakhstan». Открытие нового вуза – важный шаг к углублению стратегического сотрудничества между Казахстаном и Республикой Корея в области образования и науки.

В церемонии приняли участие заместитель Премьер-Министра РК Ермек Кошербаев, Чрезвычайный и Полномочный Посол Республики Корея в Казахстане Чжо Тэ Ик, министр науки и высшего образования РК Саясат Нурбек, аким Туркестанской области Нуралхан Кошеров, а также Почетный председатель и член правления Фонда образования «Woosong» Ким Сон Кёнг, которые выступили с поздравительными речами.

В своем выступлении заместитель Премьер-министра РК Ермек Кошербаев подчеркнул историческую важность открытия филиала:

«По поручению Президента Республики Казахстан Касым-Жомарта Кемелевича Токаева в нашей стране ведется работа по открытию филиалов ведущих зарубежных вузов. На сегодняшний день реализовано 40 стратегических партнерств различного формата, из которых 33 – это филиалы иностранных университетов. Сегодня мы стали свидетелями исторического события – открытия филиала одного из ведущих университетов Республики Корея в духовно богатом и древнем Туркестане. Этот университет станет не просто образовательной площадкой, а центром международного сотрудничества, инноваций и подготовки высококлассных специалистов, которые будут формировать интеллектуальный капитал нашей страны», – отметил вице-премьер.

Министр науки и высшего образования РК Саясат Нурбек отметил важность проектов, направленных на превращение Казахстана в ведущий образовательный хаб Центральной Азии. Он подчеркнул, что открытие филиалов зарубежных университетов является ключевым элементом достижения этой стратегической цели. По его словам, «Woosong University Kazakhstan», который распахнул двери для студентов в новом учебном году, является ярким примером успешного партнерства.

По поручению Главы государства Касым-Жомарта Токаева, Правительством реализуется системная работа по развитию международного образовательного сотрудничества, открытию филиалов иностранных вузов и созданию условий для академической мобильности студентов и преподавателей. Так, на базе Кызылординского университета имени Коркыт Ата при сотрудничестве с SeoulTech был открыт Институт искусственного интеллекта. Сегодня Казахстан активно сотрудничает с ведущими университетами Кореи – SeoulTech, Woosong, Dong-Eui, KAIST, реализуя первые зарубежные филиалы, исследовательские центры, программы двойных дипломов и академические обмены.

В ходе церемонии директор «Woosong University Kazakhstan» Хва Чон Ён представил миссию университета, основные образовательные программы, направления научной деятельности и международные партнерства.

В рамках мероприятия почетные гости оставили записи в «Книге пожеланий» университета, ознакомились с цифровой библиотекой, учебными залами и современными аудиториями, а также встретились со студентами, пожелав им успехов в учебе.

https://www.gov.kz/memleket/entities/sci/press/news

официальный сайт Министерство науки и высшего образования Республики Казахстан

Город мой Алматы

Алматы – один из самых красивых и крупных городов Казахстана. Он является культурным, экономическим и научным центром страны, сочетая в себе современные технологии и богатую историю. Уникальное расположение у подножия гор делает его особенно привлекательным как для местных жителей, так и для туристов. Ниже приведены самые интересные сведения о городе.

*Алматы был столицей Казахстана до 1997 года. На протяжении почти 70 лет он оставался главным политическим и административным центром страны.

*Алматы считается родиной яблок. Генетические исследования подтверждают, что большинство современных сортов яблок происходят из этого региона.

*Алматы – спортивный центр страны. В 2011 году здесь прошли Азиатские зимние игры, а в 2017 году – Зимняя Универсиада.

*Всего в 25 километрах от города находится знаменитый горнолыжный курорт Шымбулак. Он является одним из лучших в Центральной Азии.

*Кок-Тобе – одна из главных достопримечательностей Алматы. Это холм, с которого открывается живописный вид на город.

*В Алматы находится один из самых высоких небоскребов страны – Esentai Tower. Его высота составляет 168 метров.

*Алматинское метро – первое и единственное в Казахстане. Оно было запущено в 2011 году и продолжает расширяться.

*Медеу – один из самых высокогорных катков в мире. Он расположен на высоте 1691 метр над уровнем моря.

*В городе находится одна из крупнейших библиотек Центральной Азии – Национальная библиотека Казахстана. Ее книжный фонд насчитывает миллионы экземпляров.

*Алматы – центр образования в стране. Здесь расположены ведущие университеты, включая Казахский национальный университет имени аль-Фараби.

*В Алматы находится старейший оперный театр Казахстана. Государственный академический театр оперы и балета имени Абая был открыт в 1934 году.

*Город является частью исторического Шелкового пути. В древности через эти земли проходили важные торговые маршруты.

*В Алматы расположен один из крупнейших рынков страны – Зеленый базар. Здесь можно найти свежие продукты, специи и сувениры.

*Вблизи города находятся древние наскальные рисунки Тамгалы. Это археологический памятник, внесенный в список Всемирного наследия ЮНЕСКО.

*Алматы – многонациональный город. Здесь проживают представители более 100 национальностей, что делает его культурно разнообразным.

https://akyldy.kz/;
фото взяты из открытых источников

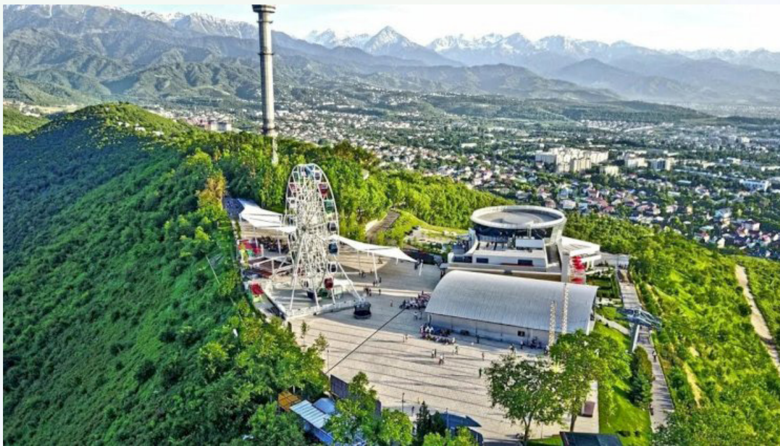

ЖУРАВЛИНЫЕ ПЕРЬЯ

(Из серии «Японские народные сказки)

Давно-давно жили в одной горной деревушке бедняки – старик со старухой. Очень они печалились, что детей у них не было.

Однажды в снежный зимний день пошел старик в лес. Собрал он большую охапку хвороста, взвалил на спину и начал спускаться с горы. Вдруг слышит он поблизости жалобный крик. Глядь, а это журавль попался в силок, бьется и стонет, видно, на помощь зовет.

– Ах ты, бедняга! Потерпи немного... Сейчас я тебе помогу.

Освободил старик птицу. Взмахнула она крыльями и полетела прочь. Летит и радостно курлычет.

Настал вечер. Собрались старики сесть за ужин. Вдруг кто-то тихонько к ним постучался.

– Кто бы это мог быть в такой поздний час?

Открыл старик дверь. Видит: стоит в дверях девушка, вся запорошенная снегом.

– Заблудилась я в горах, – говорит. – А на беду, сильно метет, дороги не видно.

– Заходи к нам, – приглашает старуха. – Мы гостье рады.

Взял старик девушку за руку и повел к очагу:

– Садись, обогрейся да поужинай с нами.

Поужинали они втроем. Видят старики, девушка красивая да такая ласковая. Стала она старухе по хозяйству помогать, а потом и говорит:

– Хочешь, бабушка, разомну тебе плечи, спину потру?

– Вот спасибо, доченька. Спина-то у меня и вправду болит. А как тебя по имени зовут?

– О-Цуру.

– О-Цуру, Журушка, хорошее имя, – похвалила старушка.

Пришлась старикам по сердцу приветливая девушка. Жалко им с ней расставаться.

На другое утро собирается о-Цу-ру в дорогу, а старики ей говорят:

– Нет у нас детей, Журушка. Останься с нами жить.

– С радостью останусь, у меня ведь на свете никого нет... А в благодарность за доброту вашу натку я для вас хорошего полотна. Об одном только прошу: не заглядывайте в комнату, где я ткать буду. Не люблю, когда смотрят, как я работаю.

Взялась девушка за работу. Только и слышно в соседней комнате:

кирикара тон-тон-тон.

На третий день вынесла о-Цуру к старикам сверток узорчатой ткани. По красному полю золотые журавли летят.

– Красота-то какая! – дивится старуха. – Глаз не отвести!

Пощупала ткань: мягче пуха, легче пера.

А старик взглянул на девушку и встревожился:

– Сдается мне, Журушка, что ты похудела. Щеки у тебя вон как впали. В другой раз не позволю тебе так много работать.

Вдруг послышался хриплый голос:

– Эй, хозяева дома?

Это пришел торговец Гонта. Ходил он по деревням, скупал полотно у крестьян. Спрашивает Гонта:

– Ну что, бабушка, есть у тебя полотно на продажу? Наткала, верно, за зиму-то?

– Есть на этот раз у нас кое-что получше, господин Гонта, – отвечает старуха. – Вот,

взгляни-ка. Это наткала дочка наша Журушка, – и развернула алую ткань перед Гон-той. Золотые журавли словно живые летят.

– О, такого прекрасного узора и в столице никто не видал. Ваша дочь, я смотрю, мастерица! – Гонта полез в кошелек, достал пригоршню золотых монет. Понял он, что в княжеском дворце продаст такую замечательную ткань во сто раз дороже.

– Золотые монеты! Смотрите, настоящее золото! – Старики глазам своим не поверили. Впервые на своем веку видели они золото.

– Спасибо тебе, Журушка, спасибо! – от всего сердца поблагодарили девушку старик со старухой. – Заживем мы теперь по-другому. Сошьем тебе новое платье к празднику. Пусть все любуются, какая ты у нас красавица.

Наступила весна. Пригрело солнце. Что ни день, прибегают к дому стариков деревенские дети:

– Сестрица Журушка, поиграй с нами.

Или соберутся дети вокруг Жу-рушки, а она им сказки рассказывает о разных диковинных птицах.

Хорошо было детям играть с Журушкой. Но вот как-то раз снова пожаловал Гонта.

– Здравствуй, дедушка! Не найдется ли у тебя опять такой же ткани, как в прошлый раз? Продай мне, я охотно куплю.

– Нет, не проси. Дочке моей нельзя больше ткать: очень она от этой работы устает. Боюсь, заболеет.

Но Гонта чуть не насильно сунул старику в руки кошелек, набитый золотыми монетами.

– Я заплачу еще дороже, чем в прошлый раз. А если ты не согласишься, пеняй на себя. Худо тебе будет. Меня ведь сам князь прислал, – пригрозил Гонта. – Чтоб через три дня ткань была готова, не то головой поплатишься.

Ушел Гонта, а старик и старуха стали горевать:

– Беда, беда! Что же с нами теперь будет! Пропали наши головы.

Все услышала о-Цуру. Стала она утешать стариков:

– Не бойтесь, не плачьте. Через три дня будет готова ткань, красивее прежней.

Пошла девушка в ткацкую комнату и затворила за собой дверь наглухо.

Вскоре послышался за стеной быстрый-быстрый стук: кирикара тон-тон-тон, кирикара тон-тон-тон.

День, и другой, и третий стучит ткацкий станок.

– Журушка, заканчивай скорее, будет тебе! – тревожатся старик со старухой. – Ты, верно устала, доченька?

Вдруг послышался грубый голос:

– Ну как, готово? Покажите мне. Это был Гонта.

– Нет, показать нельзя. Журушка крепко-накрепко запретила к ней входить, пока она ткет.

– Ого! Вот еще выдумки! Я вижу, ваша дочь привередница. Ну, я и спрашивать у нее не стану!

Оттолкнул Гонта стариков и настежь распахнул дверь.

– Ой, там жу-жу-равль! – испуганно забормотал он.

Входят старики – и правда, стоит за ткацким станком большая птица. Широко раскрыла она свои крылья, выщипывает у себя клювом самый нежный мягкий пух и ткет из него красивую ткань: кири-кара тон-тон-тон, кирикара тон-тон-тон.

Захлопнули старики дверь поскорее, а Гонта со всех ног убежал – так он испугался.

На другое утро прибежали дети звать Журушку.

– Журушка, выйди к нам, поиграй с нами или сказку расскажи.

Но в ткацкой комнате все было тихо.

Испугались старик со старухой, открыли дверь и видят: никого нет. Лежат на полу прекрасная узорчатая ткань, а кругом журавлиные перья рассыпаны... Начали старики звать дочку, искали-искали, да так и не нашли...

Под вечер закричали дети во дворе:

– Дедушка, бабушка, идите сюда поскорее!

Выбежали старики, глядят... Ах, да ведь это журавль. Тот самый журавль! Курлычет, кружится над домами. Тяжело так летит...

– Журушка наша, Журушка! – заплакали старики.

Поняли они, что это птица, спасенная стариком, оборотилась девушкой... Да не сумели они ее удержать.

– Журушка, вернись к нам, вернись!

Но все было напрасно. Грустно, грустно, точно прощаясь, крикнул журавль в последний раз и скрылся в закатном небе.

Долго ждали старик со старухой, но Журушка так и не вернулась.

Есть, говорят, на дном из дальних островов большое озеро. Видели там рыбаки журавля с выщипанными перьями. Ходит журавль по берегу и все поглядывает в ту сторону, где старик со старухой остались.

https://peskarlib.ru/skazki/
https://www.shazam.com/

15 Sacred Sites of Kazakhstan

https://eurasia.travel/15-sacred-sites-of-kazakhstan/

Historically, the territory of present-day Kazakhstan has been inhabited by representatives of various faiths. Islam arrived here slightly before Christianity, and the philosophy of Buddhism inevitably spread from neighboring China. Legends have long been woven around the great and formidable conquerors of the khanate period. Over time, these sacred sites accumulated their own histories and beliefs, gaining increasing spiritual significance with each passing year. Today, such sanctuaries attract tourists and pilgrims alike, who find solace, hope, and seek the intercession of protectors, filling themselves with vibrant energy in the natural reserves.

THE UNDERGROUND LAKE KONYR-AULIE

The energy of Lake Konyr-Aulie is imbued with mystery. Here, one can palpably sense the presence of the Great and Mighty Genghis Khan. It is said that beneath the icy waters rests the spirit of the deadly conqueror. The depths of the mountains have also been deemed sacred due to a biblical tale, which recounts how a raft was tied to the Ark, allowing three prophets to escape. One of these prophets is Saint Konyr, who is said to have made his home in this cave.

This site remains largely unexplored; it is the largest grotto in Eastern Kazakhstan, and its dimensions are difficult to fathom.

The Underground Lake Konyr-Aulie is located about twenty kilometers from the village of Toktamys, hidden within the depths of a mountain called Aktas.

UNGURTAS

The history of the powerful healing mountain of Ungurtas is intertwined with a unique mystical branch of Islam. Its alternative name, "Navel of the Earth," signifies an energetic beam that radiates vividly from the depths below. Pilgrims ascend its heights seeking physical purification and spiritual healing.

Legends tell of a legendary Sufi who found his sanctuary here at the twilight of his life. His students followed him, absorbing his wisdom and hanging on his every word until his last breath. Ungurtas is not merely a defined point; it is dotted with healing stones and grottos that harbor the strength of prophets. Even skeptics can feel the special energetic structure that influences the health of every visitor.

Ungurtas is located approximately 85 kilometers from Almaty, in the Zhambyl region of the Almaty province.

KAZYGURT

It is no coincidence that so many biblical stories are associated with Kazakhstan. The dimensions of the legendary Kazygurt Mountain in the western ridge of the Tien Shan range closely mirror the dimensions of Noah's Ark as described in the Holy Scriptures. This area is aptly named "Keme Kalgan," meaning the place where Noah's Ark came to rest.

The mountainous region of Kazygurt is rich in archaeological sites and sacred zones. Prehistoric monuments of animals have been discovered here, and the Shilter-ata valley is marked as a holy site on the pilgrim's map. Visitors often climb the Ata-ana rock, dedicated to the first humans, Adam and Eve.

This stunning sacred area is located 40 kilometers from the city of Shymkent.

THE CAVE "AK-MOSQUE"

A natural masterpiece captivates visitors in the Turkestan region, where guests find harmony and hope for the future in the "White Mosque." The holy cave, Akmeshit, once sheltered a thousand warriors from the rain, a fitting refuge considering that before humanity existed, it was home to a massive dragon. Yet, it is not just its size that astounds; upon entering the grotto, one finds themselves in another dimension, where amidst rocks and stones, a paradisiacal oasis unfolds before them.

Surrounded by such lush greenery, it feels as if you are on an island in the ocean rather than amidst a mountain range. The enchanting songs

of hundreds of extraordinary birds resonate, captivating all who enter and cleansing their energy with melodious trills.

The Akmeshit Cave (White Mosque) is located in the Baidibek district of Turkestan region.

PEAK EDYGE

One of the several renowned sacred summits of the Ulytau Mountains, this range is rich with tales of great ancestors. The burial site of the powerful commander Edyge, revered by the descendants of many tribes, bestows a special strength upon those who come to pay their respects. Each visitor is filled with the courage, confidence, and power that once characterized this legendary figure.

Here, men find concentration, a cool mind, and unyielding will. The surrounding area has witnessed significant events of the Middle Ages and was home to the main camps of khans. Upon arrival, one can feel the colossal energy born from these lands, a legacy passed down to the ancestors of modern Kazakh tribes.

This historical monument of national significance can be accessed via the village of Ulytau.

TOP-AGASH GROVE

In the heart of Kazakhstan, nature itself performs wonders. This grove can truly be described as one of the most mysterious and enigmatic natural phenomena. The miracles occurring here defy scientific explanation, leading even the most hardened skeptics to believe in the power of the land. Top-Agash is imbued with secrets that simultaneously astonish with their beauty and unsettle with their peculiar oddities.

As you stroll along the grove, pay attention to the stones; some possess healing properties. Holding one of these boulders in your hand can cause ailments to flow away, sinking into the sand and taking illness with them from the human body. A little further ahead, a healing ravine reveals itself, surrounded by local legends of true miracles.

Top-Agash Grove is located in the Zhambyl region, approximately 60 kilometers from Taraz, near the village of Akyrtobe in the Ryskulov district.

PEAK AULIYE-TAU (AKMESHIT)

Another peak of the Ulytau Mountains, Auliye-Tau is rich with sacred legends. The great ancestors serve as an ethnic memory of the origins of the Kazakh people. The legend surrounding this mountainous region is connected to six tribes, from which our nationality is said to have emerged. Akmeshit is regarded as a place of creation, a beginning that carries profound meanings and the sacred power of the past.

Since ancient times, this location has been considered a dwelling of the Gods, where the unity of man and nature is felt most intensely. For centuries, people have come here to worship, intuitively sensing the true grandeur of this mountain range.

MAUSOLEUM OF ARYSTAN-BABA

Here lies the tomb of the mystical preacher Arystan-Baba, known to Muslims as the man who taught Prophet Muhammad how to cultivate gardens. The central story revolves around a persimmon seed that Baba received from the Prophet Muhammad as an artifact, promising to pass it on to the saint Ahmed Yasawi 400 years later.

In the Middle Ages, Khan Timur Tamerlane ordered the construction of a mausoleum at his grave. The construction of this sacred monument was prolonged, as the ruler gradually forgot about his intention and shifted his focus to building another mausoleum. One day, the Saint himself appeared to Timur, reminding him of the importance of the shrine. Thus, Tamerlane ensured that this structure was completed during his lifetime.

The mausoleum is located 150 kilometers from the city of Shymkent, near the city of Otrar and the village of Shaulder in the Otyrar district.

MAUSOLEUM OF KHOJA AHMED YASAWI

The ancient city of Yasca, which later became Turkestan, gifted the Muslim world with the founder of the Sufi order and preacher Khoja Ahmed Yasawi. This revered spiritual mentor was a great scholar and talented poet of his time. Yasawi is a true pride of the Turkic peoples, and it is no surprise that a whole complex has been erected around his final resting place to honor the philosopher and saint.

Tamerlane ordered the transformation of the small tomb of the ancient Turkic preacher into a mausoleum. The memorial was surrounded by a sturdy wall with a rampart, serving as a fortress, and for many years it was regarded as the residence of local khans. In Central Asia, it is hard to find a more revered shrine in the Islamic world.

MAUSOLEUM OF DOMALAK ANA

This elegant and refined mausoleum with its domes stands on the land where Nurila, the mother of the Kazakh people, is buried. Her name, Domalak-Ana, translates from Arabic as “divine light.” Visitors to this holy ground are blessed by Nurila with kindness, tranquility, and health. The location of this landmark contributes to its significance, as the tall mausoleum stands in the sunny Balabogen Valley on the slopes of the Karatau Mountains.

The holy figure passed away while in prayer, and her grandson erected a work of art over her grave in the shape of eight petals with a dome in the center. It is believed that Nurila continues to contribute to the prosperity of her people.

The mausoleum of Domalak Ana is located in the South Kazakhstan region, 165 kilometers from Turkestan, on the southern slope of the Karatau Mountains, in the valley of the Balabogen River.

MAUSOLEUM OF KARASHASH ANA

The primary “female” monument in Shymkent is dedicated to the mother of the revered saint Khoja Ahmed Yasawi. This woman possessed life-giving energy, healing abilities, and the gift of interpreting dreams. She has become an ideal of motherhood, drawing thousands of women each year who long for children to pay their respects.

The current structure dates back to the 19th century, characterized by its unique aesthetics and purity, conveyed through the white burnt bricks from which this beautiful building is constructed. It was built with meticulous care and the finest materials, ensuring that even the wooden elements and ornamentation have remained in excellent condition to this day.

The mausoleum of Karashash Ana is located in the village of Sayram in the Turkestan region.

MAUSOLEUM OF AISHA BIBI

This monument is often referred to as a place of sorrow and love. Locals recount the tale of young Aisha, who was forbidden to marry her beloved. In a bold act, she fled her home, but on her way to her fiancé by the Asa River, she was bitten by a venomous snake. Today, women seeking the joy of motherhood come here for help.

The small, bright monument is a cubic structure with a single entrance facing east. Four columns grace its corners, and the entire design is adorned with intricate details: small columns, niches, and arches. Its origins remain a mystery.

The mausoleum of Aisha Bibi is located in the village of Aisha-Bibi in the Zhambyl district of the Zhambyl region, just 18 kilometers from the city of Taraz.

MAUSOLEUM OF BAIDIBEK KARASHAULY

A symbolic figure of Kazakhstan, the wise and respected military leader Baidibek is associated with the honesty and prudence of the Kazakh people. His deeds were aimed at uniting the nomadic tribes into a single clan, the Uysun.

Baidibek is credited with actively consolidating fragmented tribes into one nation. In honor of this iconic figure, a complex named “Baidibek and the Five Holy Mothers” has been erected in the village of Baidibek. Although the original structure has undergone several reconstructions, remnants of the former construction can still be seen through the windows under the ceiling.

The mausoleum of Baidibek Karashauly is located in the village of Baidibek, 110 kilometers north of Shymkent.

SAURAN ARCHAEOLOGICAL SITE

In the desert, where life once thrived centuries ago, only the ruins of the ancient city of Sauran remain. This site, surrounded by clay walls, harbors remnants of buildings, colorful shards of pottery, and ancient white bones, dried by time.

Sauran, which flourished in the 14th century, served as the capital of the Acorda. The structures we see today as ruins were built between the 13th and 18th centuries. These ruins are now a monument of national significance, reminding us of bygone times.

It is believed that the great emir Timur used clay from Sauran to construct the mausoleum of Khoja Ahmed Yasawi.

The Sauran archaeological site is located at the junction of the Turkestan and Kyzylorda regions, 40 kilometers from the city of Turkestan.

This mysterious land, rich in captivating medieval history, continues to exist between mysticism and reality. A homeland of tales and legends, it is filled with enigmas that draw people in. The Kazakhs have always revered sacred places, and this list barely scratches the surface of the wonders that our nation holds. Pilgrimages to sites that offer spiritual and physical healing will guide travelers from north to south and from west to east, weaving an intriguing narrative of the life of an entire people.

КЕЛІҢІЗ, ҚАДІРЛІ ОҚЫРМАН!

Республикалық Farabi shákirti – қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде оқырманға таратйтын, мектеп мұғалімдеріне, оқушыларға, орта және жоғары оқу орындары оқушылары мен білім алушыларына, сала мамандарына, ардагерлерге, ата-аналарға арналған танымдық журнал.

«Қазпошта» АҚ облыстық, аудандық бөлімшелері арқылы 2026 жылға журналдық электрондық нұсқасына жазылу бағасы:

Заңды тұлғаларға: 6 айға – 3618,36; 12 айға – 7236,72
Қала, ауыл-село бойынша: 6 айға – 3344,40; 12 айға – 6688,80

Байланыс ақпараты үшін: 87017309312